

UNIT-II

REPORT WRITING (Press Reports)

PRESS REPORTS

આજના સંસ્કૃત જમાનામાં વર્તમાનપત્રો મહત્વની ભાગ ભજવે છે. લોકશાહીમાં જમાનું કાનવવા કે ફેરવવામાં વર્તમાનપત્રો મોટા ફાળો છે. આપણે સૌ પ્રેસની આ પ્રકારની સંક્રિમ સંજ્ઞાઓ અનુભવ કરીએ છીએ. માનવીના અંગત અને આયે જાહેર બંને જીવન પર એની જીવરો પ્રભાવ છે. ક્રોઈ સારા કાર્ય માટે લોકોમાં એ સંકેતકાર પણ જન્માવી શકે છે. ક્યારેક જમાનું કાનવ સંકેતકારને ઉશ્કેલાવી શકે છે. પોતાની આસપાસ જગતમાં કે બહારની દુનિયામાં શું બનું રહ્યું છે તેનાથી વર્તમાનપત્રો માનવીને સુમાહિતગાર શખે છે. સમાચાર માટે ટેલિવિઝન અને સંક્રિમની હાજરી હોવાં છતાં વર્તમાનપત્રોનું સ્થાન વિશિષ્ટ રહ્યું છે.

આપણા આજના જગતમાં વર્તમાનપત્રોનું મહત્વ જોતાં પ્રેસ શીપોર્ટરની જવાબદારી ખૂબ જ મોટી છે. પ્રેસ શીપોર્ટરની મુખ્ય ફરજ એ છે કે ઓણે પૂર્વદ્રશ્યમુક્ત સાચી હકીકતો પૂરી પાણી જોઈએ અને એમાં જ પત્રકારિત્વની ઊંચી શક્તિ સમાવેલી છે. આમ પ્રેસ-અહેવાલ લખવાં એવું કે ઉચ્ચ કક્ષાની પરલક્ષિતા જાળવવી, વિનયંગાત બની નટસ્થપણે અહેવાલ આપવાં એવું પત્રકારને અંગત કે જાહેર બાબતમાં ક્રોઈ સ્વાધી હોતી નથી. ક્રોઈ દિવસ હોતું નથી. અહીં આલેક્ષિક ભાષા, માનવીય રજૂઆત, વગેરેને સ્થાન છે.

આથી આપણે સારા પ્રેસ-અહેવાલના થોડાક અવગતનાં લક્ષણો જોઈએ.

સારા પ્રેસ અહેવાલની અનિવાર્યતાઓ :
 (૧) સ્વયંપર્યાપ્ત : સારો પ્રેસ શીપોર્ટર ક્રોઈ ઘટના અથવા બનાવ અંગેની સંપૂર્ણ માહિતી પ્રાપ્ત કરવા સમર્થ હોવો જોઈએ. શીપોર્ટર માહિતી પ્રાપ્ત કરવા માટે અન્ય સાધનો પર આધાર રાખવો જોઈએ નહિ. પરંતુ જાતે જ સ્થળની મુલાકાત લઈ, જાતે જ માહિતી એકત્રિત કરી જોઈએ - firsthand. જો તે બીજાં સાધનો કે વ્યક્તિ પર આધાર રાખવો (Second-hand) તો તેમાં ક્યારેક ગેરમાર્ગ દોસ્વાઈ જવાનો પૂરો સંભવ છે અને એનું પરિણામ કાયદાની દૃષ્ટિએ ક્યારેક ગંભીર આવવાનો પણ સંભવ રહે છે.

(૨) પરલક્ષીપણું : સારો પ્રેસ-અહેવાલ એટલે હકીકતોની પરલક્ષી વિનયંગાત અભિવ્યક્તિ. લેખકના પૂર્વજાહેર એમાં આવવા જોઈએ નહિ. પોતાના વિચારો કે દૃષ્ટિબિંદુ અહેવાલમાં આર નહિ એની તકેદારી રાખવી જોઈએ. વાચકના દૃષ્ટિબિંદુને ધ્યાનમાં રાખીને જ અહેવાલ લખવાં જોઈએ. જોડે એ સાચું છે કે સંપૂર્ણ પરલક્ષીપણું અશક્ય છે, છતાં વ્યક્તિગત ગમ-અપગમ પૂર્વજાહેર, ઐશિઓ શક્ય ફર રાખવાં જોઈએ.

(૩) રસ : પ્રેસ શીપોર્ટર લેખકે વાચકને શોમાં રસ છે તે સતત ધ્યાનમાં રાખવું જરૂરી છે. વાચકને જે બાબતમાં રસ હોય, અથવા રસ પડે એવી હકીકતોનું નિરૂપણ પ્રારંભમાં કરવું જોઈએ. એટલે કે પ્રેસ શીપોર્ટર અહેવાલ રસપૂર્ણ બનાવવાં જોઈએ. બની ગયેલી ઘટનાનો ક્રમ ક્યારેક ન જાળવાતો હોય છતાં એ સમગ્ર ઘટનાને તાલકેક રીતે ક્રમબદ્ધ ગોઠવવી જોઈએ અને

તે જ એ રસપૂર્ણ બનશે. સારો પ્રેસ અહેવાલ પરિણામ પરથી કારણો તરફ જાય છે. પ્રારંભમાં વધુ રસપૂર્ણ હકીકતો આપવી જોઈએ અને તે પછી ઓછી રસપૂર્ણ હકીકતો નિરૂપવી જોઈએ. સાત્ત્વ હકીકત : સારા પ્રેસ-અહેવાલમાં સાત્ત્વ હકીકતનું નિરૂપણ જરૂરી છે. પ્રારંભમાં એટલે ઘટનાનું સાચું વ્યાખાન. અસત્ત્વ હકીકતનું નિરૂપણ જરૂરી છે. સારો પ્રેસ અહેવાલ એને પત્રકારની કીર્તિને નુકસાન પહોંચારે છે અને ક્યારેક કાયદાની ચૂંટણીમાં પણ પ્રતિકૂળિત બને છે.

(૧) ભાષા : પ્રેસ શીપોર્ટરમાં સાહિત્યિક પ્રતિભા હોવી જરૂરી નથી. સમાચાર લખતી વખતે સાહિત્યિક ભાષા જ વાપરવી જોઈએ એવું નથી. પરંતુ ભાષા સીધી, સાક્ષી અને સામર્થ્યવાળી હોવી જોઈએ. વાચકો સમજી શકે એવી દૈનિક વહેવારની ભાષા વાપરવી જોઈએ. એ માત્ર અભિવ્યક્તિ કરતી નથી. પણ એ અમુક કક્ષાએ હકીકતનું નિરૂપણ કરે છે. સાહિત્ય કે અનિશ્ચિત ભાષામાં માહિતી આપવી જોઈએ નહિ.

(૨) સંક્ષિપ્તતા : સારો પ્રેસ-અહેવાલ સંક્ષિપ્ત હોવો જોઈએ. લાંબી, અપ્રસ્તુત, આંદો-હૂંડીવાળી વાક્યરચના વાપરવી જોઈએ નહીં. ઉદાહરણ તરીકે :
 'દુક કે જે શજકોટ જતી હતી તે એસ.ટી. બસ કે જે શજકોટથી આવતી હતી તેની સાથે અથડાઈ.' (આયોગ્ય).

'શજકોટ જતી દુક શજકોટથી સામે આવતી બસ સાથે અથડાઈ.' (યોગ્ય).
 સંક્ષિપ્તતા અને પ્રત્યક્ષતા એ સારા પ્રેસ-અહેવાલના બે મહત્વના ગુણો છે. પ્રેસ-અહેવાલનું બધું જ લખાણ મુદ્દાસરનું હોવું જોઈએ અને એમાં પ્રત્યક્ષતાનો ગુણ જરૂરી છે.

(૩) પુનઃક્રમિત : સારા પ્રેસ-અહેવાલમાં એક જ વાતની પુનઃક્રમિત ટાળવી જોઈએ. કારણ કે પુનઃક્રમિતથી પ્રેસ-અહેવાલની અસરકારકતા જાંખમાય છે.

(૪) કાળજીભર્યા ભાષાપ્રયોગ : જો પ્રેસ શીપોર્ટર બનાવના સ્થળે, ઘટનાનો પ્રત્યક્ષ સાક્ષી ન હોય તો તેણે ભાષાનો કાળજીભર્યા રીતે ઉપયોગ કરવો જોઈએ. ભાષા પરથી કાગણું જોઈએ કે આ માહિતી પોતે મેળવી નથી. પરંતુ અન્ય સાધનો દ્વારા પ્રાપ્ત કરી છે. નીચેનું ઉદાહરણ જુઓ : 'સ્ત્રીએ આપઘાત કર્યો હતો' એમ કહેવા કરતાં 'જાણવા મળે છે કે સ્ત્રીએ આપઘાત કર્યો હતો' એ વધારે યોગ્ય અને સલામત છે.

આમ, સમાચાર-વાર્તા લખવી એ અઘરી કલા છે, કે જે પત્રકારમાં કેટલાંક વિશિષ્ટ લક્ષણો મેળવી લે છે. સારા પત્રકાર બનવા શેની આવશ્યકતા છે એ વિશે આપણે જોઈએ.

સારા પ્રેસ શીપોર્ટરનાં લક્ષણો :

(અ) શિક્ષણ

સારા પ્રેસ શીપોર્ટર માટે સ્ત્રીથી મહત્વની બાબત એ છે કે ઓણે યોગ્ય શિક્ષણ પ્રાપ્ત કરવું જોઈએ, કે જે એને ફરેક બાબતમાં સંપૂર્ણ ભલે ન બનાવે, પરંતુ ફરેક બાબત સમજે, વિચારે અને લખી શકે તેવો બનાવે. તેને શજનીતિશાસ્ત્ર, અર્થશાસ્ત્ર, સમાજશાસ્ત્ર, માનસશાસ્ત્ર, ઈતિહાસ, ભૂગોળ, વિજ્ઞાન, જેવા વિષયોનું જ્ઞાન હોવું જરૂરી છે કારણ કે આ વિષયો પ્રત્યેની રચિ એના ધવસાધને વિશેષ મહત્વપ બને છે એટલું જ નહિ, આ વિષયોને એના વ્યવસાય સાથે સીધો

સંબંધ છે. આ સર્વ વિષયોનું જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરવા માટે ઓરો પત્રકારિત્વની આવશ્યક કરવાં હોય જોઈએ. ઓરો લાખા પર પ્રભુત્વ મેળવેલું હોવું જોઈએ. લક્ષ્મણવિ, દાદીપરશોદિય, શ્રીમદ્વર નીલમ એને મૂળ જ મહત્ત્વની બની રહે છે.

(૫૫) વ્યક્તિગત ગુણો :

વર્તમાનપત્રના શિપોર્ટરને જરૂરી કેટલાક મહત્વના ગુણો નીચે પ્રમાણે છે :

- (૧) વર્તમાનપત્રના શિપોર્ટરને પોતાની આસપાસ બનતી સર્વ ઘટનાઓમાં ઊંડો રસ હોવું જોઈએ. આસપાસની વસ્તુ જોવાની-જાણવાની તીવ્ર ઇચ્છા હોવી જોઈએ અને જો ઓનામાં શું ગુણની અભાવ હશે તો એ પોતાના વ્યવસાયને પૂરતો ન્યાય આપી શકશે નહિ. (૨) પત્રકારને પોતાની આસપાસ બનતી ઘટનાઓ પ્રતિ કુતૂહલતા હોવી જરૂરી છે. દરેક વસ્તુ તરફ વિશ્વાસપૂર્ણ જોવાની ટેવ સાથે પત્રકારનું પ્રેરણા બની રહે છે. (૩) પત્રકારમાં સામાયાર પારખવાની મૂક હોવી જોઈએ. આમ તો, ઓની આસપાસ અસંખ્ય બનાવો બનતા રહે છે. પરંતુ જનસામાન્યને રસ પડે એવા બનાવોને પસંદ કરવાની આગવી શૂઝ ઓનામાં હોવી જોઈએ. એ જે કંઈ એકદમ કહે છે તેનું સામાયારમૂલ્ય (ફતલો માણસને કસરથી એ નહિ, પણ માણસ ફતલોને કસરથી એ સામાયાર છે) ઓરો શાલી શહેવું જોઈએ અને કઈ લોકીકતને કેટલું મહત્વ આપવું એ જાણવું જોઈએ. વધારે આગત્વની લોકીકતને તારવી લઈ, ઓછી આગત્વની લોકીકતને જરૂર ન જણાવ તો ફર ડરથી જોઈએ. પરંતુ સામાયારમૂલ્ય પારખવાની આગવી શૂઝ ઓનામાં હશે તો જે એ લોકલ બનશે. (૪) પત્રકારનું કાર્ય ખરેખર સંપૂર્ણ જવાબદારીભર્યું છે. તે કાંઈપણ વસ્તુની તપ્સુ કે વિચાર જનમત કેળવી શકે છે. માટે ઓનો અહેવાલ વધાર્યું અને વિશ્વાસનીય હોવો જોઈએ. (૫) પત્રકારમાં સ્વપરપણ વિશ્વાસની અને વધાર્યુંપણ નિરૂપવાની શક્તિ હોવી જોઈએ, લોકીકા અને આક્રમકતા આપવાના હોવાથી, ઓરો ઉચ્ચ કક્ષાનું ચોકસાઈપૂર્ણ કેળવવું જોઈએ. (૬) પત્રકાર જે ઘટના અથવા વસ્તુ લેધ ધરે છે તેના પ્રત્યે ઓરો પરલક્ષીપણું કેળવવું જોઈએ. પોતાની આમા-આણખા અહેવાલમાં પ્રવેશવા દેવા ન જોઈએ. પૂર્વજ્ઞકૃત લખાણ પ્રત્યે માણસોને સૂચવે છે અને તેઓ પોતાની આણખા વ્યક્ત પણ કરે છે, તેથી આત્મલક્ષી વલણ ઓની પોતાની કીર્તિને અને ઓના વ્યવસાયને અપકારક બની રહે છે. (૭) પત્રકારમાં કુનેહ અને વિનય અને ચાર્લસાયકતા મૂળ જ મોટા પ્રમાણમાં હોવા જરૂરી છે. કારણ કે માટેની પ્રાપ્ત કરવા માટે ઓરો અનેક વ્યક્તિઓ અને સ્થળોની મુલાકાત લેવી પડે છે. (૮) પત્રકારમાં ઊંડી અવલોકનશક્તિ હોવી જોઈએ. આને કારણે આત્મી જેમાં રસ લે એવી બાબતો સાથે એ પોતે ગાઢ સંપર્ક સ્થપી આગ્રહાયતિ ઓને કદી યાદવે જ નહિ. ઓરો સતત ફરતા જ રહેવાનું અને માટેની અંકીત કરવાની અને સુંકર અસરકારક શીત રજૂ કરવાની લેધ છે. કુરસાટના સામયમાં તેણે વાંચનની ટેવ સામવી જોઈએ જેથી ઘણી વસ્તુ સાથે પરિચિત રહી શકે. સતત અભ્યાસથી પ્રગતિશીલ સંજો જોઈએ.

પ્રેસ-શિપોર્ટરના અગત્યનાં લક્ષણો :

સામાયાર અસરકારક શીત રજૂ કરવા એ તેને પ્રાપ્ત કરવા જેટલું જ મહત્વનું છે. ખરેખર સામાયાર-વાર્તા લખવામાં યોગ્ય શબ્દપસંદગી અનિવાર્ય બની રહે છે. એકચિત કરેલી લોકીકત સંપૂર્ણપણે અને રસપૂર્વક રજૂ કરવી જરૂરી છે.

પત્રો અને શીલો :

સર્વ સાહિત્યિક લખાણની જેમ પ્રેસ શિપોર્ટમાં બે મહત્વના મુદ્દાઓ ધ્યાનમાં રાખવાના છે : (૧) રચના અથવા વાક્યો, કસરઓ અને સામગ્રી લોકીકતની ગોઠવણી. (૨) લેલી અથવા વિશ્વાસની અભિવ્યક્તિની શીલિ.

- શીલો : (૧) મૂળતત્ત્વ, જેવાં કે, શબ્દો, અર્થકાંશે, વાક્યો અને કસરઓ, (૨) મુળો, કે જ્યાં (૩) સરળતા અને સ્વપરતાના વ્યક્તિક ગુણો, (૪) શક્તિ, વિનોહ-લામ્પ, કસરકસરની લખણપૂર્ણ ગુણો, (૬) લય સંવાદિત અને અભિવ્યક્તિના રસાલક્ષી ગુણો વગેરેથી બને છે.

સામાયાર-વાર્તાના પ્રકારો :

સામાયાર-વાર્તાના રચના અને શીલોની દૃષ્ટિએ ગણ પ્રકારો પાટી પ્રકાર : (૧) માનવી પ્રકારનું વર્તા, કે જેનો આશય સમાચારોને જેમ બને તેમ સરળ, સંક્ષિપ્ત અને પ્રત્યક્ષ શીલે આકાર કરવાનો છે. (૨) માટેની પ્રધાન વાર્તા, કે જેમાં માનવરસનાં તત્ત્વો વિકાસ પામ્યા હોય છે. (૩) આનંદપ્રદ વાર્તા, કે જે આંહા મહત્વવાળા સામાચારને, માનવ બનાવોને આનંદ આપે એ શીલે રજૂ કરે છે.

પ્રેસ-શિપોર્ટરનો ખરેખર :

સામાયાર લખવા માટે જે વ્યક્તિઓ ટેવાયેલી નથી તેને માટે સામાયાર-વાર્તાનો પ્રારંભ અનેક નવી સમસ્યાઓ ઊભી કરે છે. સામાચારમાંથી આગત્વના મુદ્દાઓને તારવી, ગોઠવી અને સંક્ષિપ્તમાં રજૂ કરવા માટે ભારે કાશલાની જરૂર હોય છે. 'શુભ શરૂઆત એ અડધું કાર્ય પૂર્ણ કરવા બરાબર છે' એ લોકીકત સામાચાર-કથનને જેટલી લાગુ પડે છે એટલી બીજું લાગુ પડતી નથી. સામાયાર લખાણમાં શિપોર્ટર સ્વપર, સંક્ષિપ્ત અને છતાં રસાળ સ્વરૂપમાં સમગ્ર વાર્તાનો સારસા (lead) આપી દે છે. એટલું જ નહિ કથનના અન્તે આરંભ લાગ પ્રત્યે વાચકને હોર છે. પ્રારંભ જ વાચકને કથનનો સાર, ઘટનાનો પ્રકાર અને વ્યક્તિ અથવા વસ્તુની ખ્યાલ આપી દે છે તે તેમજ સમય, સ્થળ, કારણ અને પરિણામ દર્શાવી દે છે. મહત્વની વિગતોને સંભાળી લેતા પ્રારંભમાં જ શિપોર્ટરે છે પ્રશ્નોનાં - શું? કોણ? ક્યારે? ક્યાં? શા માટે? કેવી શીલે? ના જવાબ આપવાના હોય છે.

પ્રારંભ નો ઉદાહરણો :

કારણ : પોતાના ઘરના રસોડામાં ગેસ-લીકેજનું કારણ શોધવા માટે મશીસ સજાગરતાં ૮ કલાકના સોસાયટી, સંદેરના પરીખ કાન્તિલાલ લેધ અને સહેજના ભાગમાં સખત શીલે લખી શકા હતા.

મુશ્કાત : મોહમદઆલી સોડ ઉપરના એક સ્ટોરમાં મંગળવારે આઠ કલાક મુલી પડેલા અભિ ભારે વરસાકને કારણે પાણી ભરાયાં હતાં.

જનમથાલનું નુકસાન : સોમવારે મધરાત પછીના સમયે ભરૂચ લાઈવે પર બે પીપેલા મણગાંએ ઘાટ વિના પાક કરેલી જૂની દૂડ સાથે પોતાનું વાહન અશકયાથી એક મુલાન માર્ગે મણી લઈ જ્યારે બીજા ત્રણને ગેલાર ઈજા થઈ હતી.

પ્રેસ શિપોર્ટરનો મુખ્ય ભાગ : પ્રેસ શિપોર્ટરનો મુખ્ય ભાગ સામાયાર-વાર્તાની બધી જ મુખ્ય લોકીકતો રજૂ કરે છે. ચોકસાઈ ઘટનામાં જે કંઈ બન્યું હતું એની સંપૂર્ણ અહેવાલ આપી, સમગ્ર

But there is no hand and fast (ફાસ્ટ, ઝાફેટ) rule. The choice should depend on the actual happening. A combination of the two proves ideal at times. In any form, sub-heads help to make the parts of the body readable.

Remember your duty to the reader. You ought to know everything that is here to know regarding the event. Only then can you fully satisfy the reader's curiosity. You do not give your reader only such information as any other reporter will fail to give. Let the reader feel that within the obvious limitations (પરિબંધ) he has known the full story.

On the following pages are a few specimens of press reports. Don't learn them by heart. Learn from them how to write such reports on your own (આપની). The theory of writing press reports as discussed so far has been translated into practice in these reports. Do you remember the tips? Here they are finally summed up:

- You will discover from the specimens that these reports can broadly be divided into three types:
- (i) Reports narrating just one news story, complete by itself. Examples: Train accident, hijacking, fire.
  - (ii) Reports narrating several news stories making up an incident. These stories take shape at one place. Examples: convocation, proceedings in Parliament, cricket match.
  - (iii) Reports narrating several news stories making up an incident. These stories take shape at several places. Examples: floods, 1-Day celebrations, elections.

ACCIDENTS

1. A plane crash
214 FEARED KILLED IN TRAGIC CRASH

(PTI)

Boston, Dec. 21.

An Egyptian plane with 214 people on board disappeared on Sunday en route (રોત્તે) from New York to Egypt.

Searchers found a body and debris (સાથાણ) at sea off Nantucket, Coast Guard Rear Admiral said at a news conference in Boston. "We had found seats, seat cushions, flotation devices and some other small parts," he said. He added the debris was located about 100 km south of Nantucket and that the operation was still a search and rescue one.

There were 199 passengers on the flight including two infants plus 15 crewmembers an Egyptian official said at a news conference in Cairo. There were 62 Egyptians, two Sudanese, three Syrians and one Chilean. There was no record of the nationality of 131 others. Some of them are believed to be Americans.

The official added that he had no knowledge of an SOS (સહાય સંકેત) being sent by the plane's crew.

Flight 990 took off from Kennedy at 1.15 a.m. and disappeared from radar at 2.11 a.m., said the chief spokesman for the Federal Aviation Administration in Washington. Weather at Kennedy was good with five to six kilometres of visibility and light wind, the National Weather Service said.

According to FAA officials in Washington, the twin-engine plane's take-off from Kennedy was delayed by two hours because it arrived late from Los Angeles. The cause of the delay was not immediately known.

An FBI source in Washington said agents were sent to Los Angeles immediately for checking the lists to find out who were on board and talking to anyone who would have serviced the plane.

એક વિમાન અકસ્માત

કટુલ વિમાન અકસ્માત/તબાહી થયે વા/ શુભ
(બી.ટી.આઈ)

બોસ્ટન, ડીસે. ૨૧
ન્યૂયોર્કથી ઈજિપ્ત તરફ જતું ઈજિપ્તઓરનું ૨૧૪ મુસાફરો સાથેનું વિમાન સંવિધાનના યોજાયેલા શનિ રજા અધિકારીઓના કહેવા પ્રમાણે વિમાનના તૂટેલા ભાગો અને એક મતરેલ માસાથ્થાસેલમાં તરફેણની ઠીકાણાઉતારે મળી આવ્યાં હતાં.

બોસ્ટનમાં એક પત્રકાર પરિષદમાં કોસ્ત ગાર્ડ શેઅર એડમિરલે જણાવ્યું કે વિમાનની સાંધકાળ અંશશાશીઓને એક મતરેલ અને વિમાનનો કાટમાળ મળી આવ્યો છે.

તેમણે જણાવ્યું કે વિમાનની બેઠકો, બેઠકોની ગાદીઓ, બીજી નાની વસ્તુઓ મળી આવેલા છે.

તેમણે જણાવ્યું કે વિમાનની કાટમાળ નાન્યુકેટથી દક્ષિણે ૧૦૦ કિલોમીટર ફરે પડેલા હતાં અને એજ પછા આ કામ તપાસના તબક્કે જ છે.

આ વિમાનમાં બે બાળકો સાથે ૧૯૯ મુસાફરો હતા અને ૧૫ વિમાનના કર્મચોથીઓ હતાં અને ઈજિપ્તઓરના એક અધિકારીઓ જણાવ્યું હતું.

કોષ્ટમાં એક અખબારી પત્રિકારકને જણાવતાં ઈજિપ્તઓરના વડાએ કહ્યું કે વિમાનમાં ૬૨ ઈજિપ્તવાસીઓ હતા, ૨ સુદાનના વતનીઓ અને ૩ સિશીયાની વતનીઓ હતાં તથા એક ચીલિયાની હતી. બીજા ૧૩૧ લોકોની શાસ્ત્રીયતા અંગે કોઈ માહિતી નથી. જો કે થોડા અમેરિકાના નાગરિકો હતા.

વિમાનના કર્મચોથીઓ તરફથી કોઈ તાકીદની મદદ-સંદેશો મોકલવામાં આવ્યાં હોય એવા અધિકારીઓને ખ્યાલ નથી.

બીજાકાટમાત ફરસલ એવિએશન ઓફિસીનીસ્થાને જણાવ્યું હતું કે ઉડ્ડાન દરમિયાન સવારનાં ૧.૧૫ કલાકે કેનેડી વિમાની મથકેથી ઉપડ્યું હતું અને રસારના પડા પૂરે તે સવારના ૨.૦૦

કલાકે અકસ્મત થયું હતું.

સાચી જાણવા માટે જણાવવા પમારો કેનેડી દવાઈમવોકે દવામાન મારું હતું અને વિશિષ્ટીકી પાંચથી છ ડિવાઈન્ટરની હતી. તેમજ પવન પણ ધીમી ગતિએ ફૂંકતી હતી.

વોશિંગટનમાં એક એ. એ. અધિકારીઓના જણાવવા પમારો બે ઓલ્ટ્રા-પાવર આ વિષયે લોસએન્જલ્સથી મીડ્ડે આવ્યું હતું તેથી કેનેડી વિમાની મથકેથી તે બે કલાક મીડ્ડે શિવ્યું બં વિલંબ શાથી થયો હતો એનું કારણ તાર્કિકિક જાણી શકાયું નથી.

એકબીઆઈના વર્તુળોએ વોશિંગટનમાં જણાવ્યું કે એજન્ટોને તાર્કિકિક લોસ એન્જલ્સ મોકલવામાં આવ્યાં હતાં. તેઓ વિમાનમાં ક્યા મુલાકાતે હતા તેની યાદી ચકાસી રહ્યાં હતાં એ જે કોઈએ વિમાન અંગે કોઈપણ યકારની સેવા પૂરી પાડી હોય તેને મારિટી મેળવવા પૂરોગ કરી રહ્યાં હતાં.

2. A train accident-fire

FIRE ENGULFS PUNJAB MAIL

18 charred to death: Railway Inquiry Ordered (The Times of India News Service)

Mumbai, Feb 15

18 persons were charred to death and 15 injured when six coaches of the Mumbai-Ferozpur Punjab Mail caught fire near Bhusaval at 3.58 a.m. yesterday.

The Tragedy

As the train was running through the darkness towards Sarada station on the Bhusaval division of the Central Railway the three tier coaches S-8 and S-9 caught fire - scene of maximum number of casualties.

It is said that a fight broke out among some passengers who had been smoking when a cigarette butt caused the fire. The Railway Minister did not rule out the possibility of sabotage or mischief.

The dead are still to be identified. Their bodies charred beyond recognition are kept in the Railway hospital morgue at Bhusaval. The injured are said to be out of danger having received any minor burns or cuts.

Sources said a group of college students had the presence of mind to climb on of the burning compartment and jettison it from the rest of the train or the tragedy would have been bigger.

The Relief and Rescue operation

The railway relief team reached the site an hour later. Their rescue and fire fighting operations brought the situation under control.

The railways have set up inquiry counters at 11 centres. The Central Railway has made arrangement for free passes for the relatives to go to Bhusaval.

The passengers of the ill-fated train were sent on a special Delhi bound train from

ભુસાવલ at 11-10 am.

The train services were restored by noon.

The Authorities

The Chief PRO of the Central Railway said, "At this stage it is not possible to ascertain the cause of fire. We have to wait for the report of the high level inquiry to be conducted on Sunday by the Commissioner of Railway safety, central circle. He added there was no possibility of the toll increasing.

Central Railway has announced ex-gratia pay of Rs. 15,000 to every dead and Rs. 5000 to every injured. The compensation amount will be worked out later.

Minister of State for Railways along with some senior railway officials left for the site in the afternoon.

The Railway Minister chose to send condolences from Delhi, being busy with the preparation of the Railway budget to be presented on February 25.

મંત્રીશ્રી ઓરિજીને ઓસેગુ રેલવે ત્રાવિભાગે રૂબરૂએ (રોઈએ)

મુંબઈ કોચીંગપુર પંજાબ મેલમાં આવેલ પહેલી સવારે ૩-૫૮ વાગે ભુસાવલ પાસે ૩૦૫૫ માર્ગમાં ભરખાતા ૧૮ બળીને ભડક્યુ થયા છે અને ૧૫ ઘાયલ થયા છે.

કુરુળ ઘટના

જ્યારે ગાડી સેન્ટ્રલ રેલવેના ભુસાવલ ડિવિઝનના સારડા સ્ટેશન તરફ વહેલી સવારના અંધાર ચીરતી ઢોડી રહી હતી ત્યારે શી-ટાઇર ૩૦૫ S-૮ અને S-૯ માં આવે ભરખી ઢોડી હતી-આ જ વધુમાં વધુ જાનહાનિના કેન્દ્રરૂપ બન્યા.

એમ કહેવાય છે કે મુલાકાતે વચ્ચે ઝગડો ફાટી નીકળ્યો હતો અને તેમાંના કોઈની સળગતી ધોગારેને કારણે આગ લાગી હતી. જો કે રેલવે મંત્રીઓ ભોગારેડની શક્યતા નકારી કાઢી નથી.

મુંબઈની આંતરખલીધિ હેડ્ડુ બાકી છે. આંતરખાણ ન થઈ શકે તેટલી જે બળી ગયેલા તેમના કુસાવળની રેલવે હોસ્પિટલના શબધરમાં શખવામાં આવ્યા છે. ઘવાયેલા ભયમુક્ત છે : મૃત્યુથી ઠગ્યા છે કે ઘવાયા છે.

કલાકનું કહેવું છે કે કેટલાક કોલેજના વિદ્યાર્થીઓની સમયસૂચકતાને કારણે તેમણે બહાતી આપી પર થઈ તેમને ગાડીથી છૂટા પાડ્યા હતા) જાનહાનિ મર્યાદિત રહી હતી.

બચાવ અને સહત કામગીરી

રેલવેની સહત દૂકડી એક કલાકમાં ઘટના સ્થળે પહોંચી ગઈ હતી. તેમની બચાવની અને મર્યાદાઓની કામગીરીને કારણે પરિસ્થિતિ ઝડપથી કાબૂમાં આવી હતી.

રેલવેએ ૧૧ કેન્સી પર મહિલો કોન્ટેનર ખોલ્યા છે અને સગાવહાલાને ભુલાવવા જેવા યાસની વ્યવસ્થા કરી છે. કમનસીબ રેનના મુશાકરોને સવારે ૧૧ વાગે એક યાસ રેન ડોલિ પહોંચાડ્યા છે.

બપોર સુધીમાં યાતાયાત સેવાઓ પુનઃશરૂ કરાઈ હતી.

સત્યાગ્રાહી

સોન્ટલ રેલવેના મુખ્ય જનસંપર્ક અધિકારીઓ કહ્યું છે કે આ તબક્કે આગાનું શોધ્ય શરૂ જાણવું શક્ય નથી-આપણે સવિવારે થનારી રેલવે સેક્ટીના કમિશનરની તપાસની સાથે જોઈ શકે તેમણે જોઈ છે કે વધુ જાનહાનિની શક્યતા નથી.

સોન્ટલ રેલવેએ માર્ચ ગાંધી દરેકને ૩. ૧૫૦૦૦ અને ઘવાયેલા દરેકને ૩. ૫૦૦૦ ની એક્સોશિયા મફત જાહેર કરી છે. કોમ્યુનિસ્ટના પાછળથી જાહેર કરાશે.

રેલવેના સંજ્ઞ કક્ષાના મંત્રી ઉચ્ચ અધિકારીઓ સાથે બનાવવાની રચનાથી ઉપરી ગયા છે. રેલવે મંત્રીએ દિલ્હીથી જ આજ્ઞાસન સંદેશ મોકલી સતીય માનવો પડ્યા છે કારણ કે તેઓ ૨૫ મી ફેબ્રુ. એ રજૂ થનાર રેલવે બજેટની તૈયારીમાં વ્યસ્ત છે.

**3. A devastating (Ghazals) fire
28 KILLED IN DELHI SLUM FIRE
(TOINS)**

New Delhi, Feb 20

Around 28 people were charred to death, several others injured and thousands made homeless in a devastating fire in a congested (પીચોળીય) slum cluster (ગ્રુપ) along the Yamuna in North Delhi on Sunday evening.

The toll (જાનહાનિ) in the fire, which broke out in the slum cluster behind Vijay Ghat at 2.20 p.m. is likely to go up as fire is yet to be brought under control and injured are being admitted to nearby hospitals.

Delhi Health Minister said 16 people were admitted to the burns ward of the Prakash Narayan Hospital.

Firemen, braving (સુખની કરતી) a stone-pelting (પથસોલણ કરતી) crowd recovered about 20 charred bodies from a mosque in the area.

The plastic material and strong breeze from the Yamuna fanned the flames, which destroyed hundreds of huts making thousands homeless. Two companies of the city police moved into the area to assist the fire brigade, which was attacked by the angry residents protesting against their alleged (કહેવાતી) delay in reaching the spot.

The cause of the fire is yet to be ascertained.

The Delhi government has ordered a magisterial inquiry and announced an gratia of Rs. 50, 000 and Rs. 25, 000 each to the families of adult and minor victims respectively (અનુક્રમે).

Home Minister, Delhi Lt. Governor and Chief Minister visited the site. They heard the complaints of the residents and consoled them.

3. એક વિનાશાત્મક આગ
દિલ્હીની ઘૂસડપટ્ટીમાં શબ્દ ઘોરો રહી શક્ય

સવિવારે સોજના ઉત્તર દિલ્હીમાં યમુના નદીના કિનારે આવેલી ગીચ ઝૂંપડપટ્ટીમાં વિનાશાત્મક આગ લાગતા લગભગ ૨૯ મારણો મૃત્યુ પામ્યા હતા. તેમજ ઘણા લોકોને ઈજા થઈ હતી અને જાણે લોકો ઘરબાર વિલોપિત બન્યા હતા.

વિજય ઘાટની પાછળ ૩-૩૦ કલાકે ગીચ ઝૂંપડપટ્ટીમાં જે આગ લાગી તે જરૂ સુધી કાબૂમાં આવી શકેલ નથી, તેથી મૃત્યુનો આંકડો જરૂ પૂરું વધે તેવી શક્યતા છે. આગથી ઈજા પામેલાઓને નજીકનાં દવાખાનાઓમાં દાખલ કરવામાં આવ્યા છે.

દિલ્હીના આરોગ્ય પ્રધાનના જણાવ્યા પ્રમાણે, જયપ્રકાશ ભોમ્પાટલાના ઠાંટી ગાયલા મોટી વોર્ડમાં ૧૬ લોકોને દાખલ કરવામાં આવ્યા છે.

પુશ્કરમણે કરતા ટોળાનો બહાદુરીપૂર્વક સામનો કરતા ક્રાયર વિગોડના કર્મચારીઓએ આ વિસ્તારમાં આવેલી એક મસ્જિદમાંથી આગમાં ભડક્ય થયેલા ૨૦ મુતદેલોને બહાર કાઢ્યા હતા. વાલિફિકનો માલ સામાન તેમજ યમુના નદી તરફથી આવી રહેલા જોરદાર પવનને પરિણામે આગની જ્વાળાઓ વધારે પ્રબળલીત બની હતી. જેના પરિણામે સેકડો ઝૂંપડીઓ નાશ પામી હતી અને જાણે લોકો ઘરબાર વિલોપિત બની ગયા હતા.

આગના સ્થળ ક્રાયર વિગોડના કર્મચારીઓને આવતા વિદેબ થતા ગુસ્સે ભરાયેલા રહીશો સામે કર્મચારીઓની મદદે શહેરની પોલીસની દશ કંપનીઓ આવી પહોંચી હતી.

દિલ્હી સરકારે મોજિસ્પેટ ટ્રાસ તેપાસ કરવાનો હુકમ આપેલ છે અને પુસ્તકપત્ર તેમજ સર્પીર ઈસવી આગમાં લોગ બનોલ વ્યક્તિને અનુક્રમે ૩. ૫૦૦૦૦ તથા ૩. ૨૫૦૦૦ મફત માટે આપવાનું જાહેર કર્યું છે.

ગૃહપ્રધાન, દિલ્હીના લેફ. ગવર્નર અને મુખ્ય પ્રધાને સ્થળની મુલાકાત લીધી હતી તેમજે સીશોની ફરિયાદો સાંભળી હતી અને તેમને આશ્વાસન આપ્યું હતું.

**4. A Bus accident (two buses collide)
3 KILLED, 20 INJURED IN BUS COLLISION**
(from our staff reporter)

Rajkot, July 17.

Three persons were killed and twenty injured, four of them seriously, in a collision of two S. T. buses eight kilometres from here today at 6.00 p.m. One of the dead is a girl of seven.

The collision was head-on between an Ahmedabad-Jamnagar luxury bus and a Rajkot-Ahmedabad ordinary bus.

The front portions of both the buses were broken to pieces. The driver of the luxury bus Mr. Suresh Yadav died on the spot. The condition of the other driver, who was taken to the hospital at once, is serious. Mrs. S. P. Patel, 45, and Mr. F. M. Motwani, 27 died in hospital. Twenty others who were injured are in hospital.

Drunk:
The luxury bus was running at an unusually high speed before it crashed into the oncoming bus. Some passengers said the luxury bus driver must have been drunk and that he had lost control over the bus. Some said the brakes were defective.

Victims:
The spot of the accident was a scene of destruction with completely disfigured bodies and pools of blood. At the hospital, shocked relatives many in tears - crowded the wards. Some sobbing women helped nurses in arranging beds and moving stretchers. A passenger who had lost consciousness regained it within an hour. It was hard for him to realise that he was a victim of an accident.

Consolled:
The State Transport Minister, visited the hospital and consoled the victims and their relatives. Local S. T. officials accompanied him.

NATURAL CALAMITIES

1. A cyclonic storm.

CYCLONE LEAVES ORISSA MAROONED

Hundreds Feared Killed, properties worth crores destroyed
PM Sanctions Rs. 300 CR. For Relief
(Toins)

Bhubaneswar, October 29

Hundreds of people have been killed and at least 10 million affected by the super cyclonic storm in Orissa which is cut off from the rest of the country.

Widespread Damage

Hundreds had been killed and widespread damage caused in coastal Orissa. Vast areas of worst hit Paradip, Jagatsinghpur and Kendrapara are still submerged (ડૂબેલા) by tidal waves which came with a wind-speed of 250 Km. P.H.

Giving his assessment after an emergency meeting of the Union Cabinet, the Prime Minister said eight districts, a third of Orissa, had been ravaged, affecting 10 million people.

Several trains coming from Orissa have been cancelled due to damage to tracks.

Relief and Rescue Operations

The Army has started relief and evacuation (પુલાઈ ફાલ્તુ) operations despite bad weather in the worst hit areas.

Over 150 bodies have been recovered in Kendrapara, 120 km from here. The state government fears casualties (જાતિલ) would be very high, but still there is no clear picture.

The Navy has employed warships off Paradip with edibles (પુલાઈવાળી) from Vishakhapatnam. The Army has partly opened up National Highway from Sambalpur to Cuttack. The Sambalpur-Angul section and the road between Balasore and Jaleswar have been cleared.

Meanwhile Mines and Minerals Minister Naveen Patnaik announced that the government would do all possible to help the affected people and appealed to NGOs (Non Government Organisation) like Oxfam for relief. For the first time since 1970s, India would be seeking international help to tide over (પાર કરવા) natural calamity (પહોંચાઈ).

Rastriya Swyamsevak Sangh Chief directed cadets to get down to relief and rescue work.

After a special Cabinet Meeting Prime Minister Atal Bihari Vajpayee announced release of Rs. 100 crores from the National Fund for Calamity Relief and Rs. 200 crores as additional support.

1. વાવાઝોડથી થયેલા વિનાશ.

વાવાઝોડથી ઓરિસ્સામાં અત્યંત ઘાટ

જનરેશન મૃત્યુ : કરોડોની નિસ્વામી નાશ
વડાપ્રધાને રાહત માટે મંજૂર કરેલા રૂ. 300 કરોડ
(ટોઈસ)

બુવનેશ્વર, ઓક્ટો ૨૯

ઓરિસ્સામાં થયેલા વિનાશક વાવાઝોડમાં જંગલો લોકો મૃત્યુ પામ્યા છે અને તેનાથી ૧૦ લાકો વધુ પર અસર થઈ છે. જેમ પછા ચાલુ રહેલા વાવાઝોડને પરિણામે ઓરિસ્સા સમગ્ર ક્ષેત્રે ડૂબી ગયું છે.

આપક વિનાશ

વાવાઝોડમાં જંગલો લોકો મૃત્યુ પામ્યા છે અને ઓરિસ્સાના વિનાશ યદેશમાં આપક પ્રમાણમાં પ્રમાણ થયું છે.

કલાકના ૨૫૦ કિલોમીટરની ઝડપે ફૂકાતા પવન સાથે આવતા ઘરોમાં મોજાઓથી પાકીય વાવાઝોડને અને કેન્દ્રપરા જેમ પછા પાણીમાં ફૂબેલા છે.

કેન્દ્રનેટની તાકાલિત ઓલાવવામાં આવેલી વિડીઓને અંતે વાવાઝોડ અંગે મહત્વની આવતા

વડાપ્રધાને જણાવ્યું કે આંરિસ્વાના ૧/૩ ભાગી જેટલા વિસ્તારોનો જેમાં સમાવેશ થાય છે તેમાં આઠ જિલ્લાઓમાં તારાજ થઈ છે જેની અસર ૧૦ મિલિયન લોકો પર થઈ છે. પૂર્વના ઉનારે થયેલ વાવાઝોડાને પશ્ચિમને રેલમાર્ગોને નુકશાન થવાથી આંરિસ્વાથી સોના જેટલીય ગણીઓ રદ કરવામાં આવી છે.

સહત અને બચાવની કામગીરી
લશ્કરે સહતનાં તેમજ રથળાંતર માટેના કાર્યો શરૂ કર્યા છે, પરંતુ અસાધ્ય સ્થાપનાને કારણે આ કાર્યોમાં અવરોધો સાવતા રહે છે.
અહીંથી ૧૨૦ ડિલોમીટર ફૂર કેન્દ્રપરામાંથી ૧૫૦ મુલકેલો મળી આવ્યા છે. સૌભ સૌભી જીનારતનાં આંકડાઓમાં વધારો થવાની શંકા વ્યક્ત કરી છે. પરંતુ આ અંગે કોઈ સ્પષ્ટ વિગતો ઉપર્યું નથી.

નીકાસોનાએ વિશાખાપટ્ટનમથી ખાલાસામગી ભરેલા જલાજો પાસાદીપ મોકલી આપ્યા છે. લશ્કરે સાબલપુરથી કટક મુઘીના શસ્ત્રીય ધોરીમાર્ગને અંશતઃ સાફ કર્યો છે. સાબલપુર-સાંપુર વિભાગ અને બાલાસોર અને જલેશ્વર વચ્ચેનાં માર્ગને પણ સાફ કરવામાં આવ્યો છે.
આ દરમિયાન ખાણ અને ખનીજના પ્રધાન શ્રી નવીન પટનાયકે જાહેર કર્યું છે કે અસરગ્રસ્ત લોકોને મદદ કરવા માટે સરકાર બધી જ શક્ય સલાહ કરશે અને આંકડાકામ જેવી બીજાંસરકારી સંસ્થાઓને મદદ કરવા માટે અનુરોધ કર્યો છે. સીતેરના દાવકા પહી પહેલીજ વાર ફરેલી આંકડાં પહીથી વળવા માટે ભારતે આંતરરાષ્ટ્રિય મદદની માંગણી કરી છે.

શસ્ત્રીય સ્વયંસેવક સંઘના વડા શર્જન્દ્ર સીંગે સ્વયંસેવકોને સહતના કાર્યમાં લાગી જવા માટે અનુરોધ કર્યો છે.
કેબિનેટની ખાસ સિટીંગમાં વડાપ્રધાન શ્રી અટલબિહારી વાજપેયીએ જણાવ્યું કે આંકડાં સહત માટેના શસ્ત્રિય ભંડોળમાંથી રૂ. ૧૦૦ કરોડની મદદ આપવામાં આવશે અને વધારાની સહત તરીકે રૂ. ૨૦૦ કરોડ આપવામાં આવશે.

2. A Flood

TAPTI WATERS ENTER SURAT
12 villages washed away, 3 trains marooned
(from our special reporter)

Surat, August 1
The people of the city spent their night in panic (અહીં વચ), busy shifting to higher places. The waters were in streets rising every moment in full fury.

Unexpected:

In spite of heavy rains in and around Surat district, the flood fury was unexpected. Within hours the waters crossed the danger mark and rushed into the city.

The low-lying areas of the city were totally submerged (ફૂબેલ). The water level in streets was 1.1 mt. at 11 a.m.

Vigil:
Police and volunteers have begun rescue operations Army. Boats are pressed into service. Twenty four hour heads of cattle have thus been saved. At least eighteen persons and forty heads of cattle have thus been saved.
The electric current was cut off in certain areas lest (રૂબોને) it should claim more lives.

Survey:
The Chief Minister had a three-hour survey of the flooded areas from a helicopter. After the survey he described the situation as "grave". He said that he feared the floods would claim many more human and animal lives. He regretted the crops had been seriously affected. However, he added, the government was fully prepared to meet the situation.

He had seen touching scenes during his aerial survey. Helpless and People were on terraces, roof-tops and trees. Between Kim and Surat the area had turned into a sea. Rail-tracks were under 1.3 mt. deep water at many places.
He gave a detailed account of the steps the government was taking to meet the situation. Food packets will be air-dropped tomorrow. Relief teams with medical people will be rushed to the ill-fated area at the earliest opportunity.

Appeal:
In his message to the people of Gujarat the Chief Minister asked them to face the calamity with courage and determination. He appealed to the people to donate generously to the Chief Minister's Flood Relief Fund.
3. An Earthquake
Midnight Quake Leaves 100 dead in Garhwal
(TOINS)

Lucknow, March 3
A major earthquake rocked northern India on Monday killing at least 100 and injuring over 250 in the Garhwal region. The worst affected were Chamoli, Rudrapur and Tehri in the region. The rescue operations have started and the authorities feel the toll might go up.

The Quake
With its epicentre in Nandprayag in Chamoli district (30.2 degree north latitude (૧૩૧.૨) and 19.5 degree east longitude (૭૯.૧૨)) and measuring 6.8 on the Richter scale, the first earthquake that hit Chamoli and nearby areas occurred at 12.35 on Monday and thereafter tremors (કંપ) of reduced intensity (વેદલ દાતલ) continued in the area throughout the day. The district of Chamoli falls in the seismic zone and is one of the five earthquake prone (શકાયતલાળી) zones.

was visibly moved to see the starving half-naked men, women and children.

He was informed that over one lakh cattle had died owing to scarcity of grass and water. 26,000 out of the 32,000 Rajasthan villages were affected by the crisis.

While some districts had less than five inches of rainfall, some did not have it at all. Some desert-like areas had rarely seen rainfall during last two years.

There was, therefore, an acute shortage of grass and water in these areas. The situation caused deaths of many cattle and suffering to mankind.

Cattle shifted

In the afternoon Mr. Singh drove to the railway station. He watched there cattle being shifted to green belts in Udaipur and Abu by train.

Meeting

At a press meeting in the evening, Mr. Singh described the situation as "critical." He assured the people that the nation was prepared to share their hardships.

He advised relief teams not to neglect the remote areas. He also said that resources must be distributed without favour or disfavour to any group.

He discussed at length steps to safeguard the health of children.

Long-term measures

Speaking to newsmen later aboard a plane, he said certain long-term measures to control the situation were under government's active consideration.

He suggested that Rajasthan could be completely transformed with proper irrigation facilities.

CELEBRATION OF FESTIVALS

1. Independence Day celebrations

I-Day celebrations

Ahmedabad Goes Gay on I-Day

August 16

Flag-salutations, public meetings and cultural shows marked the 51st Independence Day celebrations in the city today. The citizens took part in the programmes with joy and enthusiasm.

Prabhat pheris, too, were taken out by some primary and high school students. Flags were hoisted at government offices, schools, colleges and also on private buildings.

The state Chief Minister, Mr. Narendra Modi, took the salute at an impressive I-Day parade at the Police Grounds in the morning. Nearly ten thousand people watched the parade. Other State Ministers and eminent citizens were also present. Later, he hoisted the national tri-colour at Malek Saban amidst the cheers of thousands.

Call to youth :

Mr. Narendra Modi in his speech then said that some people regarded democratic progress in India a miracle. Many democracies in Asia and Africa died in their infancy. Mr. Narendra Modi gave credit to the people for the progress of democracy in India. "They have basic faith in democracy," he said.

He said the future of democracy was safe in the hands of those who were "born in an independent India." He called upon the youth to give their best to building up their country.

The leaders of today, he said, were trying their best to remove economic backwardness from the country. Tomorrow the youth would have to take up the challenge, he added.

Exhibition :

Gujarat Governor Mrs. Kamla declared open an exhibition at the Museum (Paldi) in the afternoon as part of I-Day celebrations. The exhibition, "*Gujarat Darshan*," gives an idea of the progress made in Gujarat after independence.

In a brief speech the Governor paid a glowing tribute to the Government of Gujarat and said that Gujarat was one of the best governed states. But, she said, much yet remained to be done. She reminded the government and the people of Gandhiji's dream of wiping every tear from every eye.

Gay :

Late in the evening, the city wore a gay look with light and sound in all parts. Public and private buildings as well as shops were tastefully decorated. Every hall in the city echoed the sound of some entertainment.

The State government had organised free cultural programmes. At Kankaria folk dances and fireworks attracted big crowds.

1. Gandhi Jayanti Celebrations :

Gandhi Jayanti celebrations

Ahmedabad Pays Homage To Gandhiji

Ahmedabad, October 2

The city paid homage to Gandhiji with mass spinning, prayer meetings, processions and an exhibition here today on his birth anniversary.

The usual early morning prayer meeting at Gandhi Ashram was attended and addressed by many Gandhian leaders.

Relevant :

The morning silence at Gandhi Ashram, on the bank of Sabarmati, was broken by the singing of his pet songs and bhajans. Besides others the meeting was attended

by Governor Mrs. Kamala and State Chief Minister Mr. Narendra Modi.

Mr. Modi in his address said, Gandhiji's ideas were most practical and relevant in today's context. Once again there was the national need of self-reliance. Mass spinning was organised at the end of the meeting.

Governor's call :

Mrs. Kamala, Governor of Gujarat, later in the day inaugurated *Safai Saptah* (cleanliness week) in a slum area in Navrangpura. She stressed, on this occasion, the need of cleanliness for health. She particularly pointed out that the old-style latrines must be removed.

She called upon the people for complete prohibition, which was Gandhiji's dream.

Exhibition :

The Chief Minister Mr. Modi declared open an exhibition in the evening at the Sanskar Kendra. With photographs, pictures and books, the exhibition colourfully depicts Gandhiji's life and work:

Procession :

Women organisations of the city took out a procession through the main roads. It turned into a meeting at the Home Guards Ground. The Chief Minister and Mrs. Kamala also addressed the meeting.

Ushaben of the SEWA was the chief speaker. She asked women to educate their children about Gandhiji's ideals. She said women should come out and build the nation like their homes. The Chief Minister appealed to the people to follow the Gandhian way of life and to purify social life.

Other functions :

Seminars and debates on Gandhian philosophy were arranged by several educational institutions.

The film "Gandhi" was also released in a leading cinema-hall and Dardarshan telecast it in the night.

3. Teachers' Day celebrations

City Observes Teachers' Day

Ahmedabad, Sept. 5.

"The teacher's work in the classroom is as important as that of the soldier in the battlefield or of the farmer in the field. He builds up the character of individuals who make the nation", Gujarat Governor Mrs. Kamla said in his message on the occasion of Teachers' Day.

He urged the people to look at them with respect and to look after their well being, dutifully. He asked them to donate generously towards the National Fund for the Welfare of Teachers.

A cheque for Rs. 1,11,111/- was presented by the Governor himself for the Fund of the Raj Bhawan in the morning. It was received by the Mayor, Mrs. Minaxi Patel. Nearly Rs. 22 crores has been collected by the State in this fund upto this year.

vital role

A meeting was organised by the Teachers' Day Celebration Committee at the Jagore Memorial Hall.

The State Education Minister Mrs. Anandiben Patel, who addressed the meeting, observed that teachers played a vital role in the nation-building activities.

Mrs. Patel, the Mayor, who presided over the meeting suggested that primary, high school and college teachers must be handsomely paid. "They cannot give their best to education when half their time is lost in thinking how to make both ends meet."

Nine teaching institutions were awarded shields by the Governor for highest collection for Teachers' Fund last year.

Practical education

A three-day conference on "Practical Education" was declared open by Chief Minister Mr. Narendra Modi. Eminent educationists from the country are participating.

Mr. Narendra Modi said on the occasion that the greatest problem before the country was to link education with practical life. Time, money and energy were wasted in the absence of this co-ordination.

Mrs. Anandiben Patel welcomed the participants and explained the objective of the conference.

At CM's home

At a simple ceremony arranged by the Chief Minister at his home nearly 200 teachers from Gujarat were invited. Governor Mrs. Kamala and Education Minister Mrs. Patel were among those present. They mixed with the guests and discussed their academic problems.

4. A Religious Festival

Ganeshotsav begins amidst pomp and Enthusiasm

(UTT)

Ahmedabad, September 14

A 12-day long Ganeshotsav began here on Ganesh Chaturthi amid fanfare and enthusiasm in the city and also in the other parts of the state. As many as 2,000 institutions from different parts of the state are celebrating Sarvajnik Ganeshotsav programmes.

State

Maximum numbers of sarvajnik pujas have been organised in Surat and Vadodra cities followed by Ahmedabad, Rajkot, Jamnagar and Bhavnagar.

Throughout the state, police has made adequate arrangements in order to prevent any untoward incident during the festival. All officials have been asked to take all possible measures for maintaining security during the *Ganeshotsav*.

Ahmedabad

In Ahmedabad, as many as 140 *Sarvajnik Ganeshotsav* programmes have been organised at various places in the city. According to market sources, the artists have made more than 20,000 idols of different sizes for the season. Also, large numbers of idols have been sent to Nagpur, Mumbai, Delhi and MP.

From, the morning itself, city roads started resounding with ritualistic chants "*Ganpati Bapa Morla*" while several colourful processions carrying some idols of Lord Ganesha on camel carts, tempus truck or trucks were out in various parts of the city for the purpose of *sthapana* at the spots of the *sarvajnik pujas*. Musical Parties who increased the tempo of the participants accompanied all the processions. The participants of the processions sprinkled *gulal* on the public throughout the route. Religious organisations and the *Sarvajnik Ganeshotsav Ujvanti Samities* took out more than 23 processions.

Decorations varied at every site with the organisers using high-tech electronic lights and computerised systems for displaying designs in the background of the idols. At some places, the subject of Kargil was highlighted with models of the confrontation scene between Indian soldiers and Pak soldiers on display.

MULTIPLE CHOICE QUESTIONS

* ત્રિક શિક્ષકોના જવાબો છે.

1. There are _____ parts of a press report
(a) 2 (b) 3* (c) 4 (d) 5
2. The headline of a press report is written with
(a) past tense verbs (b) past participles in cryptic manner
(c) in complete sentences (d) with proper punctuations
3. The lead is like _____
(a) the gist of the new story (b) the summary of story
(c) a showcase of a shop* (d) the soul of the news
4. The lead is made up of _____
(a) all questions (b) all assertions
(c) all statements (d) answers to wh_ questions*
5. The body need not describe the events
(a) in flowery language (b) in details
(c) chronologically* (d) emphatically

UNIT-III

COMPREHENSION BASED ON NEWS ITEMS

‘સોશિયલિસ્ટ’ એટલે સમજવાની કામત. એટલે કે આપોલો કક્ષે બસવાર સમજવી. અસંખ્ય આંતરે વાંચી લઈ તેની અર્થ સમજી જાય છે પણ લખવાનું કલે તો યોગ્ય શબ્દ જ પૂરો, વાક્યરચના પૂરતો, વાક્યોની માન્યતાની બાબત અટકવી લાગે. વાંચવાનું સમજાવવાની કામત છે.

સોશિયલિસ્ટ માટેની નીચેની બાબતો ધ્યાનમાં રાખો:

- (૧) સોશિયલ ઓફ વાર ઝડપથી ફકરો વાંચી જવો. અમુક શબ્દો કે વાક્યો ન સમજાય, પણ સમજાવે ફકરો શા વિષયને લગતો છે, તેમાં મુખ્ય વિચાર કયો છે વગેરેની કાચો- પાલો બાબત આવી જશે.
- (૨) ત્યાર બાદ જે સમજાવવા બાધાઓ હોય તેની આધારે ફકરામાંની ન સમજાતી બાબતોનું સંક્ષેપ્ત કરવા પ્રયાસ કરવો.
- (૩) હવે પ્રશ્નો વાંચો અને તેમના જવાબ શોધવાની કામતી ફકરો ફરી વાંચો.
- (૪) કેટલાક વિદ્યાર્થીઓની એવો બ્યાલ હોય છે કે સોશિયલિસ્ટ એટલે ઉત્તર આવી જતો શું તેવું લાગે તેવું વાક્ય આપેલા ફકરામાંથી જ શોધી કાઢીને લખી નીખી એટલે જવાબ મેળુ લાગે અને પરીક્ષકને થોડા થણા માફ મૂકવા પડે. પણ એ બ્યાલ બસબંધ નથી. કારણકે પ્રશ્નો પૂછવાની જુદી જુદી શીતો હોય છે. વિદ્યાર્થીને ફેરક પ્રશ્નોની સામે મૂલ વિનયની બંધારણ લખવા પડે અને ફકરો સમજાવો છે કે કેમ તે ઠીક થઈ જાય તેવા પ્રશ્નો પૂછવામાં આવતા હોય છે.

સહી સોશિયલિસ્ટ માટે આપેલા નમૂનામાં ફકરા અને તેની ઉત્તરનો કામતથી અભ્યાસ કરવાથી સહી એવી કામત આવી જશે.

COMPREHENSION OF NEWS ITEM IS JUST LIKE ANY OTHER COMPREHENSION.

Hints to Comprehension Writing

1. Read the passage very carefully and try to understand the general flow.
2. Read the questions set thereon and try to know what is exactly required.
3. Once again read the passage in the light of the questions.
4. Take the questions one by one and mark out their answers in the passage.
5. Now answer the questions in your own words-briefly, to the point and of course grammatically correct. Do not rely much on the order of the questions. It is possible that the answer to the first question may be in the middle or at the end of the passage.

SPORTS EVENTS

1. Read the following news item and answer the questions given below:

Indians Clinch Thriller: Win Series 3-1
(The Times of India News Service)

Vadodara, March 17

India clinched the Pepsi one-day international series 3-1 beating South Africa by four wickets off the match's last but one ball at the IPCL ground here on Friday.

Chasing South Africa's good 282 off 50 overs, India rose wonderfully to the occasion - thanks chiefly to a magnificent innings of 87 (84 balls 12 x 4, 3 x 6) of Captain Ganguly and man-of-the match Tendulkar's 25th one-day century.

After Tendulkar's departure, the Indian middle order failed leaving India chasing 15 runs of the last two overs.

At 256 for 2, well ahead of the clock, India looked very much like making it easily. When Tendulkar and Azharuddin exited and then Pollock bowled a highly eventful over in which Jadeja was bowled but Robin Singh got a four. Joshi slammed a boundary only to be bowled next ball. But Robin Singh and Karim saw through the tensest moments of the match.

The South Africa run rate in the middle overs dropped and this was the reason that they could manage only 282 despite a good start.

Tendulkar chose the right moment to bat himself into form with a masterly innings which had class written all over it and in the process he took apart the South African bowling with precision.

Ganguly, the proud Indian captain said that his team's plan to win the match had worked to perfection. This was his second series win. Two years ago he led India to a 2-1 series win over West Indies in Toronto.

Cronje, the South African captain said that Ganguly-Tendulkar duo had almost completed the job before they could fight back. He added an additional scoring of 10 runs or more would have given them a chance.

૧. મેચમાં વિજય

ભારતે શ્રીલંકા જીત્યું : શ્રેણી ૩-૧થી ૬૦૦જે
(ટાઇટલા)

વડોદરા, માર્ચ ૧૭

ભારતે ૬. આફ્રિકાને એક બોલ બાકી હતો ત્યારે ૪ વિકેટ પરાજય આપીને પેપ્સી ૧-૧-૩ ઈન્ટરનેશનલ શ્રીલંકા ૩-૧થી જીતી લીધી છે.

૬. આફ્રિકાના ૨૮૨ના સ્કોરનો પીછો કરતી ભારત યશવંતને અનુક્રમ નીવડાવ્યું હતું જે માટે

1. Read the following news item and answer the questions given below:

Indians Clinch Thriller: Win Series 3-1
(The Times of India News Service)

Vadodara, March 17

India clinched the Pepsi one-day international series 3-1 beating South Africa by four wickets off the match's last but one ball at the IPCL ground here on Friday.

Chasing South Africa's good 282 off 50 overs, India rose wonderfully to the occasion - thanks chiefly to a magnificent innings of 87 (84 balls 12 x 4, 3 x 6) of Captain Ganguly and man-of-the match Tendulkar's 25th one-day century.

After Tendulkar's departure, the Indian middle order failed leaving India chasing 15 runs of the last two overs.

At 256 for 2, well ahead of the clock, India looked very much like making it easily. When Tendulkar and Azharuddin exited and then Pollock bowled a highly eventful over in which Jadeja was bowled but Robin Singh got a four. Joshi slammed a boundary only to be bowled next ball. But Robin Singh and Karim saw through the tensest moments of the match.

The South Africa run rate in the middle overs dropped and this was the reason that they could manage only 282 despite a good start.

Tendulkar chose the right moment to bat himself into form with a masterly innings which had class written all over it and in the process he took apart the South African bowling with precision.

Ganguly, the proud Indian captain said that his team's plan to win the match had worked to perfection. This was his second series win. Two years ago he led India to a 2-1 series win over West Indies in Toronto.

Cronje, the South African captain said that Ganguly-Tendulkar duo had almost completed the job before they could fight back. He added an additional scoring of 10 runs or more would have given them a chance.

૧. મેચમાં વિજય

ભારતે શ્રીલંકા જીત્યું : શ્રેણી ૩-૧થી ૬૦૦જે
(ટાઇટલા)

વડોદરા, માર્ચ ૧૭

ભારતે ૬. આફ્રિકાને એક બોલ બાકી હતો ત્યારે ૪ વિકેટ પરાજય આપીને પેપ્સી ૧-૧-૩ ઈન્ટરનેશનલ શ્રીલંકા ૩-૧થી જીતી લીધી છે.

૬. આફ્રિકાના ૨૮૨ના સ્કોરનો પીછો કરતી ભારત યશવંતને અનુક્રમ નીવડાવ્યું હતું જે માટે

Questions :

1. In which over of its innings did India win?
2. Who was declared the Man of the Match and why?
3. According to South African captain Cronje, how many more runs could have won the match for South Africa?
4. How many series did Ganguly win as a captain before the current series?
5. Who got out in Pollock's eventful over?

Answers

1. India won in the 50th over of its innings.
2. Sachin Tendulkar was declared the Man of the Match for his century.
3. According to South African captain Cronje, 10 more runs could have won the match for South Africa.
4. Ganguly had won one series before the current series.
5. Jadeja and Joshi got out in Pollock's eventful over.

4. Read the following news item and answer the questions given below:
A Speech (President's opening the Budget Session of the Parliament)

Narayanan Defends Constitution Review
 (TOINS)

New Delhi, February 24

President K. R. Narayanan, who expressed reservation about the review of the Constitution barely a month ago, yesterday defended the government's move, as is expected of him in a parliamentary democracy. He added that it had become necessary to examine the Constitution while keeping its basic structure and salient features intact.

His address to members of both Houses of Parliament which contains the political and economical agenda of the government for the coming fiscal year.

He also indicated that the budget will be harsh, warning that the growing fiscal deficit needed to be contained.

His speech was in contrast to the one made on the occasion of golden jubilee celebration of the Republic on 26th January. Then he had said 'We have to consider whether it is the Constitution that has failed us or it is we who have failed the Constitution.'

The 45-minutes speech, the longest in many years, listed the government's achievements and its social, political and economical agenda for the year.

However, even as he spoke of the agenda for a prosperous India noisy protests were made by the members of the Shiv Sena, a ruling coalition partner. They demanded restoration of the voting right for their chief, who has been disenfranchised after a court conviction.

While there was no objection to his speaking about children, older persons, etc., his reference to formation of new states invited protests from two members of Assam, who shouted, 'No Bodoland, no other state.'

The diplomat-president's observations on foreign affairs remained the highlights of his 16-page speech. He made no mention of the CTBT and congratulated the defence scientists for developing Trishul and Nishant missiles.

He attacked Pakistan's military regime for its 'marked increase' in stepping up across-border terrorism. He declared that India was prepared to meet any challenge to its territorial integrity. He urged Islamabad to reverse its policy of hostility.

૪. એક સંભાષણ (રાષ્ટ્રપતિનું બજેટ સત્રને ખાલેલું)

નારાયણે રાષ્ટ્રપતિત્વ સંભાળ્યું

વહાલણના મુજરાવર્ણનો નારાયણને કહેલો બધા

(ટોઇન્સ)

નવેમ્બર ૨૪, ૧૯૯૬

શરૂ પાડે છે. આજે તેમણે સરકારની તેથી નીતિનો બંધારણ કર્યો છે. તેમણે વિધેયકોને મૂળભૂત માળખામાં ફેરફાર કર્યા વિધાયક તેને મુત્તવપાસનું જરૂરી બન્યું છે. વહાલણે તેના બંને ગુલામો તેમના સંબોધનમાં આગામી નાણાકીય વર્ષ માટેની સરકારી કાર્યકરો અને અર્થકારણીય બાબતોનો એજન્ડા લેવા છે.

તેમણે બજેટ કહીર હશે તેવો ઈશારો આપ્યો હતો અને સેન્ટવર્ણી આપી હતી કે વધતી નાણાકીય ખાબતને અંકુશમાં રાખવાનું જરૂરી છે.

તેઓ માસ આગાઉ ૨૬ મી જાન્યુ. એ પ્રજાસત્તાક દિનના મુજબ જાતિ મહાસભ્ય પ્રસારે

જણાવેલા વક્તવ્યથી આજનું વિરોધાભાસમાં હતું. ત્યારે તેમણે કહ્યું હતું : આપણે એ જાણવી

જરૂરી છે કે બંધારણ આપણે માટે ઉભું કર્યું છે કે આપણે બંધારણ માટે ઉભા થઈ શકીએ.

જુન જિનિટના તેમના પ્રવચનમાં (હેલ્થ ધણા વર્ષોમાં લાંબામાં લાંબુ) તેમણે સરકારની

જરૂરીય સામાજિક અને નાણાકીય સિદ્ધિઓ ગણાવી હતી.

તેઓ સમૃદ્ધ ભારતના એજન્ડા અંગે બોલી રહ્યા હતા ત્યારે જ શાસક યજ્ઞના મદક

શીર્ષોની સાથે યોગદાઓ વિશેષ કર્યાં હતા. તેમણે તેમના વડાનો સોંટના સૂક્ષ્મથી ઈનવી

જાણેલા મતલબકાર પાછો આપવા માંગણી કરી હતી.

તેમની બાબતો અને વૃદ્ધી અંગેના વક્તવ્ય અંગે કોઈ વિશેષ થયો નહોતો, પણ નવા સંજોગોની

જગતી તેમના નિર્દેશનો આસામના બે સભ્યોએ 'બોસોલેન્ડ નહિ, નવા સંજોગો નહિ' ના સૂચોચ્ચારથી

વિશેષ કર્યાં હતા.

જુલદી રાષ્ટ્રપતિના પરદેશી બાબતો અંગેના અવલોકન તેમની ૧૬ પાનાના વક્તવ્યનો

બાજનો ભાગ હતો. તેમણે સીડીબીડીનો ઉલ્લેખ કર્યો ન હતો અને વિશાલ અને વિશુલ

રિસાલવા માટે સંરક્ષણ વૈકલ્પિકોને અભિનંદન આપ્યાં હતા.

તેમણે પહિલવાનના વરકરી શાસનેનું વધતી માસાવાલ સાથે સેન્ટવર્ણી આપી હતી. તેમણે

જણાવેલું હતું કે ભારત પોતાની અખંડિતતા સામને પડકારને પહોંચી વળવા સમર્થ છે. તેમણે

વહાલણને દુશ્મન નીતિ બદલવા આગ્રહ કર્યો હતો.

Questions :

1. What is the full form of abbreviation / acronym "TOINS"?
2. What was the previous profession of the President?
3. What was the reason for protest by the Shiv Sena?
4. The President's speech was _____ pages long.
5. Bring out words / phrases from the passage which means (a) financial (b) important?

Answers :

1. The full form of abbreviation / acronym TOINS is The Times of India News Service.
2. The President President K. R. Narayanan was a diplomat previously.

3. The reason for protest by the Shiv Sena was to restore the voting right for their chief.
4. The President's speech was sixteen pages long.
5. (a) fiscal (b) salient.

5. Read the following news item and answer the questions given below:

Railway minister STICKS BY 'PEOPLE OVER PROFIT' POLICY

Spares Passengers; Hikes Freight Rates
(The Times of India News Service)

New Delhi, Feb. 25

Populism prevailed over economics as the Railway minister presented to Parliament a budget driven more by political considerations than the financial constraints of the railways, which are already in red.

By choosing to spare the passengers of all classes from a fare-hike, increasing freight charges marginally, introducing 19 new trains and taking up 10 unviable projects, she has only followed the beaten track taken by the previous government whom she criticised for throwing the railways off the tracks.

New trains, increase in frequency and extension of old trains, new lines, gauge conversion, doubling and electrification of tracks, metro projects - she has given them all on popular demand. Commercial viability is not her main consideration; she has lived up to her 'didi' image.

She has declared free travel to and fro for girl students up to class XII and 75% concession for widows of Operation Vijay.

She has proposed raising revenue by using railway property for publicity and other commercial use. MPs from Kerala and UP were dissatisfied. But she offered them to come to her and she'd satisfy them.

Gujarat this time has received a better deal as she has conceded some of the long-pending demands of the people, including a train for Hardwar. No wonder Gujarat CM welcomed the budget.

The budget evoked a positive response from the people - a pleasant surprise to many who had expected the usual increase in fares.

૫. રેલવે બજેટ

રેલવે બજેટ

મમતા બેનર્જી પહેલા, નરેન્દ્ર મોદીને વળગી રહે છે.

મુસાફરી દરે ચલાવત : ગુરૂ દરેખી વધારો
(ટાઇટલ)

તપન દિલ્લી, ફેબ્રુ. ૨૫

મમતા બેનર્જી પહેલા, નરેન્દ્ર મોદીને વળગી રહે છે. તેમણે નવજીવ પધારો કર્યા છે. રેલવેની કમીટીના આર્થિક હિસાબને ધ્યાનમાં રાખીને રેલવે બજેટ રજૂ કર્યું છે.

ગુજરાતને આ વર્ષે ફાયદો થયો છે. તેમણે લાભ સમયની કેલેન્ડર મુદતોમાં (સ્ટ્રોકર મુદતો) 19 નવા ટ્રેનો શરૂ કરાવવાની યોજના આજારી આપી છે. આમાં 10 નવા ટ્રેનો અને 9 નવા ટ્રેનોનો સમાવેશ થાય છે.

નવા ટ્રેનો, ટ્રેનની સંખ્યા વધારવાની, રેલવેના નવા પ્રોજેક્ટો અને વિદ્યુતીકરણ, ગેજ કન્વર્શન, ટ્રેનની સંખ્યા વધારવાની યોજના આજારી આપી છે.

તેમણે 19 નવા ટ્રેનોની વિદ્યુતીકરણની યોજના આજારી આપી છે.

તેમણે 19 નવા ટ્રેનોની વિદ્યુતીકરણની યોજના આજારી આપી છે.

તેમણે 19 નવા ટ્રેનોની વિદ્યુતીકરણની યોજના આજારી આપી છે.

તેમણે 19 નવા ટ્રેનોની વિદ્યુતીકરણની યોજના આજારી આપી છે.

તેમણે 19 નવા ટ્રેનોની વિદ્યુતીકરણની યોજના આજારી આપી છે.

તેમણે 19 નવા ટ્રેનોની વિદ્યુતીકરણની યોજના આજારી આપી છે.

તેમણે 19 નવા ટ્રેનોની વિદ્યુતીકરણની યોજના આજારી આપી છે.

તેમણે 19 નવા ટ્રેનોની વિદ્યુતીકરણની યોજના આજારી આપી છે.

તેમણે 19 નવા ટ્રેનોની વિદ્યુતીકરણની યોજના આજારી આપી છે.

તેમણે 19 નવા ટ્રેનોની વિદ્યુતીકરણની યોજના આજારી આપી છે.

તેમણે 19 નવા ટ્રેનોની વિદ્યુતીકરણની યોજના આજારી આપી છે.

તેમણે 19 નવા ટ્રેનોની વિદ્યુતીકરણની યોજના આજારી આપી છે.

તેમણે 19 નવા ટ્રેનોની વિદ્યુતીકરણની યોજના આજારી આપી છે.

તેમણે 19 નવા ટ્રેનોની વિદ્યુતીકરણની યોજના આજારી આપી છે.

તેમણે 19 નવા ટ્રેનોની વિદ્યુતીકરણની યોજના આજારી આપી છે.

તેમણે 19 નવા ટ્રેનોની વિદ્યુતીકરણની યોજના આજારી આપી છે.

તેમણે 19 નવા ટ્રેનોની વિદ્યુતીકરણની યોજના આજારી આપી છે.

તેમણે 19 નવા ટ્રેનોની વિદ્યુતીકરણની યોજના આજારી આપી છે.

તેમણે 19 નવા ટ્રેનોની વિદ્યુતીકરણની યોજના આજારી આપી છે.

તેમણે 19 નવા ટ્રેનોની વિદ્યુતીકરણની યોજના આજારી આપી છે.

તેમણે 19 નવા ટ્રેનોની વિદ્યુતીકરણની યોજના આજારી આપી છે.

તેમણે 19 નવા ટ્રેનોની વિદ્યુતીકરણની યોજના આજારી આપી છે.

Questions :

1. What is the meaning of "people over profit policy"?
2. What concession was declared for the widows of Operation Vijay?
3. Which train was granted to Gujarat by the railway minister?
4. Which states were not satisfied by the Railway budget?
5. Bring out words / phrases from the passage which means (a) increase (b) to be in loss?

Answers :

1. The meaning of "people over profit policy" is that interest of the people was above the policy of making profit.
2. A concession of 75% was declared for the widows of Operation Vijay.
3. A train to Haridwar was granted to Gujarat by the railway minister.
4. The states of UP and Kerala were not satisfied by the Railway budget.
5. (a) hike (b) to be in red.

INTERNATIONAL EVENTS

1. Read the following news items and answer the questions given below:

Preety Shah Visits North Pole

By a Staff Reporter

Ahmedabad, June 29 :

Mrs. Preety Sengupta nee Shah, a gujrati poetress, has successfully completed an expedition to North Pole recently.

She was the only woman in the five members team. The four men were from Germany, China, Israel and Switzerland. She is also the first Gujrati woman to visit North Pole. Earlier She visited South Pole in 1989.

Mrs. Shah has also written several books on travel and has received the Gujrati Sahitya Academy Award.

Recounting her experience Mrs. Shah says, "...The excitement was high. We saw polar bears and a white wolf. I collected some fossils that are 500 million years old."

Expedition: યાત્રાસર; **recently:** તાજેતરથી; **recounting:** વર્ણવવા; **fossils:** યાદગ્રંથિ

Questions :

- (i) What is the extraordinary achievement of Mrs. Preety Shah ?
- (ii) Point out the nationality of all the five members of the team ?
- (iii) What is the other outstanding achievement of Mrs. Shah ?
- (iv) What is Mrs. Shah's contribution in the field of literature ?
- (v) What did she bring with her besides her experience ?

Answers :

- (i) Mrs. Preety Shah's extraordinary achievement is her visit to North Pole. She could successfully complete this expedition.
- (ii) Mrs. Preety Shah the only woman is an Indian, the other four males were German, Swiss, Chinese and Israeli.
- (iii) Mrs. Shah visited South Pole in 1989.
- (iv) Mrs. Shah has contributed much in the field of literature. She has written several books on travel. She has been awarded Gujrati Sahitya Academy Award also.
- (v) Along with her experience of North Pole expedition, she brought from there some fossils that are 500 million years old.

2. Read the following news item and answer the questions given below :

A Second added to time

New Delhi : June, 29

Tomorrow will be a second longer. For the time keepers of the nation, the National Physical Laboratory here, will add a second to June 30, to compensate for the slowing

Comprehension based on News Items

1. Read the following news item and answer the questions given below:

A Second added to time

New Delhi, June 29 :

A similar leap second was introduced at the end of 1990. The adding of the leap second will take place in all countries. It is based on a number of observations made on the rotation of earth with reference to the International Atomic Time.

Compensate : ઠીકઠીકરવા; with reference to : તરફ; axis : ધ્રુવ; leap : કડકાણે

Questions :

- (i) When was a second added to time ?
- (ii) Who are the time keeper of the nation ?
- (iii) When was the previous leap second added ?
- (iv) The adding of the leap second is only in India. False or True ?
- (v) What are such changes based on ?

Answers

- (i) It was added on June 30.
- (ii) The National Physical Laboratory is the nation's time-keeper.
- (iii) The previous leap second was added in 1990.
- (iv) False
- (v) The changes are based on observation on the rotation of the earth.

2. Read the following news item and answer the questions given below:

A World leader's visit to the Nation

Clinton arrives to a Red Carpet Welcome

(TOINS)

New Delhi, March 18

US President Clinton flew into the capital on Sunday evening on a six-day, three-million four of the sub-continent. He is the first US President to visit India since 1978.

The special blue and white Air Force One aircraft, a Boeing 747 touched down at IAF's Palam technical area at 8-12 p.m. amidst one of the tightest ever security arrangement.

Sporting a dark blue suit, light blue shirt and a blue tie, a fresh-looking Clinton was escorted out of the aircraft by the India's Chief of Protocol on the red carpet rolled out on the tarmac.

Clinton is accompanied by his daughter and mother-in-law, besides over 100 members in the official delegation. The Foreign minister and his deputy welcomed him. The US Ambassador to India was also present at the airport.

The ISRO chief said in the coming days important manoeuvres would be executed on the satellite. The satellite would be used for communications, meteorological studies and television broadcasting. It is the last of the second generation INSAT satellites.

Even as he spoke, Arianspace chairman and chief executive officer Jean Marie Lutton informed him that ISRO's Master Control Facility at Hassan in Karnataka, had acquired the first signal from INSAT-2E.

To this Mr. Kasturirangan responded : "You have done your job and now we have to do ours. Our co-operation will further expand and strengthen. We look forward to the launch of INSAT-3B."

Mr. Lutton called ISRO an extremely professional organisation. "This sixth launch for India marks one more step in the space partnership between India and Europe based on the mutual understanding between ISRO and Arianspace."

Commercialisation Era of the ISRO

The last of the 2nd generation multi purpose communication satellite, Insat-2E, would mark the commercialisation era of the ISRO. Nine of its C band transponders leased to the 104 country Intelsat for the next 10 years fetching 10 million dollars a year to ISRO. For the first time Intelsat, which launches its own satellites, sought transponders from outside.

૪. ઉપગ્રહનું લોન્ચિંગ

ભારતે તરતી થૂંદેલી ઇન્સાટ-૨ઈ

(ટાઇટલ)

ભારતે આજે વહેલી સવારે ફ્રેંચ ગુઆનાના ઓરોરો બારેથી તેના સૌપ્રથમ વાણિજ્યિક ટેલિકોમ ઉપગ્રહ ઇન્સાટ-૨ઈને સફળતાપૂર્વક અંતરીક્ષમાં તરતી મૂકીને વૈશ્વિક સંદેશાવ્યવહાર સેવાના પાર્ટમાં વાજતોગાજતે પ્રવેશ કર્યો હતો. આ ઉપગ્રહની સેવા દ્વારા ભારત સૌપ્રથમ વાર કરોડો ડોલરનું વિદેશી ફંડિંગમાથણ પણ કમાઈ શકશે.

ઉપગ્રહ

ઈન્ડિયન સ્પેસ રિસર્ચ ઓર્ગનાઈઝેશન (ઈસરો) દ્વારા ૩. ૨૨૦ કરોડના ખર્ચે તૈયાર કરાયેલા આ ઉપગ્રહનું વજન ૨૫૫૦ કિલો છે. તેની સંપૂર્ણ ડિઝાઈન ઇસરોએ તૈયાર કરી છે અને તેનું આયુષ્ય ૧૨ વર્ષનું છે.

લોન્ચિંગ

આ ઉપગ્રહને અંતરીક્ષમાં તરતી મૂકવા લઈ જનારા યુરોપના ઓરિયન રોકેટને વહેલી સવારે ૩-૩૩ વાગે (ઈ-સ્ટા-ટાઈમ) ઓક મોટા ધડાકા સાથે હોડવામાં આવ્યું હતું. (ફ્રેન્કશને આનું જ્ઞાત પ્રસારણ કર્યું હતું) બે સોલોડ પ્રોપેલન્ટ ગુસ્તર ધરાવતા આ સંક્રમણ કદના રોકેટને જ્યારે ઘાટવામાં આવ્યું ત્યારે હોડેલી નીકળેલી સફેદ-નરંગી રંગની જ્વાળાઓએ સળિને દિવસમાં ફેરવી નીખી

તેની ધડાકાને સારણ થયેલા કંપન મોજાઓએ ૧૩ સેકન્ડ્સ માથે આજમાથાના જ્વાળાને આંતરેલું હતું.

તેને પૂર્વ-નિર્ધારિત ગણતરી અને સમક્રમ મુજબ પૂર્વ દિશામાં વળી રેવાઈ રહેવા બદલાવારની ઉપર અને આક્રમકતા કેમ્પા દેવાથી બચાવર ઉપર લઈ જવાઈ અને સોલોલોડ પ્રિન્ટ બાકે જે તેણે ઉપગ્રહ છૂટો પાડી દીધો હતો.

સંબંધ

જાણી ૧૮૦ કિલોમીટર દૂર આવેલા હસન ખાતેની માસ્કર કંટ્રોલ કોમિટી દ્વારા ઇન્સાટ-૨ઈની ઝીલાયા હતી. રોકેટનું પ્રિશન સફળતાપૂર્વક પાર પડતી ઓરોરો અંતરીક્ષમથક ખાતે આપરેશનમાં મુખ્ય કેન્દ્ર એવા જ્યુપિટર કંટ્રોલ કુમાર ઉપરિખત આરિયાશીઓ ની સારવિતી હવની (આરિયાશીઓ સાથે આનંદથી ઝૂમી ઈલા હતી.

વિશેષ ફંડિંગમાથણ કમાણી

વિશેષ ફંડિંગમાથણ ૫૦૦ ક્રમના ૮૪ દેશોની ઇન્ફર્મેશન ટેકનોલોજી કંપનીઓને ૧૦ કરોડ ડોલરમાં આ ઉપગ્રહની વ્યાજવહી તમામ ઉપગ્રહોનો ઉપયોગ સ્થાનિક કંપનીઓ અને સરકારે જે કરતી હતી છે, ગણાવેલા તમામ ઉપગ્રહોનો ઉપયોગ સ્થાનિક કંપનીઓ અને સરકારે જે કરતી હતી છે વિશેષ ફંડિંગમાથણ માત્ર થતું ન હતું.

સંબંધિત

Questions :

1. From where was the satellite insat-2E launched?
2. What is the importance of insat-2E?
3. What is the meaning of the phrase 'text-book like flight'?
4. What is the proposed use of insat-2E?
5. Which is the next satellite planned to be launched by ISRO?

Answers :

1. The satellite insat-2E launched from Kourou in French Guiana.
2. Insat-2E is a 2nd generation multi purpose communication satellite.
3. The phrase 'text-book like flight' means a perfect flight as per the plan.
4. Insat-2E would be used for communications, meteorological studies and television broadcasting.
5. The next satellite planned to be launched by ISRO would be INSAT-3B.

□ □ □

UNIT-IV GRAMMAR

INDIRECT / REPORTED SPEECH

Direct Speech :

Direct speech is a report of the exact words used by a speaker or writer.

મુદાહરણ :

એ બહિન વચ્ચે મુદાહરણ કરીને વાકીન કરેલ Direct Speech વચ્ચે કે કોયુક દાસ એ જ સંબોધીને બોલેલા / કયુન કરેલ Direct Speech.

Indirect Speech :

વ્યંજન કયુન :

Indirect speech is the act of reporting something that was said, but not using exactly the same words.

એ બહિન વચ્ચે કરી વાકીનકયુ નીજી બહિન વ્યંજન કરેલા બહુન બહિન દાસ કયુનકયુ બોલેલા Indirect Speech સંબોધુ. વ્યંજન કયુન (Indirect Speech) કરેલ બોલારેલા સંબોધીને બોલેલા / કયુન, વચ્ચે એ જ સંબોધીને કયુનકયુ કરીને નહીં.

Let us first know the different parts of the sentence used in Direct Speech :

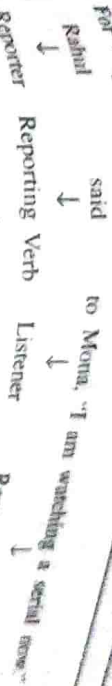
એ મુદાહરણ મુદાહરણ વચ્ચેલા વાકીનકયુ જુલ જુલ ભાગોને બોલુવોચ્ચે :

- Speaker is called 'Reporter'.
- બોલારેલા 'વ્યંજનકયુનકયુ' સંબોધુ છે.
- The person to whom something is said is called 'Listener'.
- જે બહિનકે કોયુક સંબોધીને બોલુ છે તે બહિનકે 'બોલુવોચ્ચે' સંબોધુ છે.
- Verb used along with speaker is called 'Reporting Verb'.
- બોલુવોચ્ચે દાસ વચ્ચેલા કયુનકયુને 'બોલુવોચ્ચે' કયુનકયુ સંબોધુ છે.
- The sentence in inverted comma or something said by the speaker is called Reported Speech.

- બોલુવોચ્ચે કયુનકયુ બોલુવોચ્ચે વચ્ચે / બોલુવોચ્ચે દાસ બોલુવોચ્ચે વચ્ચેને વ્યંજનકયુ સંબોધુ

ઉ.

For - e.g. :

Basic Rules for transforming a sentence of Direct Speech into Indirect Speech:
 વચ્ચે કયુનકે વ્યંજન કયુનકયુને સંબોધી વચ્ચે દાસ જુલકયુને સંબોધી :
 There are three main changes that generally take place in the Reported Speech.

Reported Speech (વચ્ચે દાસ બોલારેલા વચ્ચે) ની જુલકયુ ની સંબોધી ની છે
pronouns are changed (સંબોધી બદલુ છે)

There are seven main pronouns. However, only the forms of 'I', 'You' and 'we' are changed.
 જુલકયુ સંબોધીને બદલુ છે. એ કે કયુન 'I', 'You' અને 'We' ની જુલકયુ બદલુ છે.

The forms of 'I' change according to the speaker :
 'I' ની જુલકયુ બોલારેલા જુલકયુ બદલુ છે.

Forms of 'I'	I	me	my	mine	myself
'I' ની જુલકયુ					
Speaker 'Male'	He	him	his	his	himself
બોલારેલા જુલકયુ સંબોધી ની					
Speaker 'Female'	She	her	her	hers	herself
બોલારેલા એ સંબોધી ની					
Speaker 'I'	I	me	my	mine	myself
બોલારેલા 'I' સંબોધી ની					

The forms of 'you' change according to the listener :
 'you' ની જુલકયુ બોલુવોચ્ચેને જુલકયુ બદલુ છે.

Forms of 'you'	you	you	your	yours	yourself/ yourselves
'you' ની જુલકયુ					
Listener 'Male'	He	him	his	his	himself
બોલુવોચ્ચેને જુલકયુ સંબોધી ની					

Listener 'Female'	She	her	her	hers	herself
Listener 'Male'	They	them	their	theirs	themselves
Listener 'Plural'	I	me	my	mine	myself
Listener 'us'	We	us	our	ours	ourselves

(C) The forms of 'we' change according to 'They' :

'We' ની રૂપો 'They' મુજબ બદલાય છે.

We us our ours ourselves
They them their theirs themselves

(2) 'Tense' is changed (ક્રિયા બદલાય જાય)

Simple Present (સાદા વર્તમાન)	Simple Past (સાદા ગતકાળ)
[Infinitive (sles) - [ક્રિયાવર્તક]]	[Past Tense of verb - [ક્રિયાવર્તક]]
ચલાવવા (sles)	ચલાવ્યા
Play	Played
See	Saw
Visit	Visited
Take	Took

Simple Past (સાદા ગતકાળ)	Past Perfect (પૂર્વ ગતકાળ)
[Past Tense of verb - [ક્રિયાવર્તક]]	[Had + P.P. : Had + [ક્રિયાવર્તક]]
Took	Had taken
Saw	Had Seen
Played	Had played
Become	Had become.

Grammar

am / is / are	was / were
was / were	had been
have / has	had
do / does	did
did	had done
did not	had not + P.P.
shall / will	would
can	could
may	might

Note : Shall, Will, Would, Can, Could, May, Might, Must are followed by infinitive of the verb.

Shall, Will, Would, Can, Could, May, Might, Must વળી ક્રિયાવર્તક મુજબ રૂપ બદલાય છે.
Shall / will visit - would visit

- No change in should, would, could, might, must...

should, would, could, might, must ચલાવવા સિવાય બીજાં રૂપોમાં બદલાય છે.

Words indicating 'Time' and 'Place' are changed :

This	-	That	Today	-	That day
These	-	Those	Tomorrow	-	The next day
Here	-	There	Last	-	The previous
Ago	-	Before	Next	-	The following
Now	-	Then	Tonight	-	That night
So	-	That			

Note : There is no reverse change.
આમાં ફેરફાર થતો નથી.

જ્યાં કે 'That' કે 'This' શબ્દો નથી.

N.B. : Nota Bene : Note Well : યાત્ર યાત્રે યાત્રી.

- When Reporting Verb is in Present Tense and Future Tense [e.g. Say, Says, Will say, Shall Say], there is no change in tense of the Reported Speech.
- Reporting Verb વર્તમાન કાળ અને ભવિષ્યકાળ [જેમ કે Say, Says, Will say, Shall Say] ની ઘોળ ભાવે અવતરણ વિદ્યોતિ અંતરે યાત્રીને વાક્યની કાલની ફેરફાર કરી નથી.
- Sentences are connected with 'that'.
- એ વાક્યો 'that' થી જોડાય.
- Pronouns are changed.
- સર્વનામોની ફેરફાર થાય છે.
- Say = says
- Says to (સાંભળાવતીર ઘોળ યો) = tells
- Say = say
- Say to (સાંભળાવતીર ઘોળ તો) = tell.

Examples :

- (1) Manan says, "Neha is a good girl."
Ans. Manan says that Neha is a good girl.
- (2) Kunal says to Mona, "You are a hardworking student."
Ans. Kunal tells Mona that she is a hardworking student.
- (3) The teacher says to students, "You should do your homework as per my instruction."
Ans. The teacher tells the students that they should do their homework as per his / her instruction.
- (4) Manan will say, "I am doing my homework."
Ans. Manan will say that he is doing his homework.
- (5) Kunal says to Mona, "I saw you in my dream."
Ans. Kunal tells Mona that he saw her in his dream.
- (6) Mr. Shah says to Mrs. Shah, "You do not obey my instruction carefully."
Ans. Mr. Shah tells Mrs. Shah that she does not obey his instruction carefully.
- (7) Anurag says to Preena, "I love you very much."
Ans. Anurag tells Preena that she loves her very much.

There is no change in the sentence denoting Universal Truth, Proverb, Scientific Fact etc.

- અનિવર્ત્ય સત્ય, કહેવત, વૈશ્વલિય સત્ય વગેરે સુવચન વાક્યોને કાલની ફેરફાર કરી નથી.
- Two sentences are connected with 'that'.
- એ વાક્યો 'that' થી જોડાય.
- Inverted Comma is omitted.
- અવતરણ વિદ્યોતિ નિહાળી જાય છે.

Examples :

- (1) The teacher says, "The earth moves round the sun."
Ans. The teacher says that the earth moves round the sun.
- (2) Mr. Pandya said to us, "Honesty is the best policy."
Ans. Mrs Pandya told us that honesty is the best policy.
- (3) The priest said, "All men are mortal."
Ans. The priest said that all men are mortal.
- (4) Manan said to me, "The sun rises in the east."
Ans. Manan told me that the sun rises in the east.
- (5) Our science teacher says, "Light travels faster than sound."
Ans. Our science teacher says that light travels faster than sound.
- (6) Mother said, "A hand that rocks are cradle rules the world."
Ans. Mother said that a hand that rocks the cradle rules the world.
- (7) The priest said to people, "God is great."
Ans. The priest told people that God is great.

There are four types of sentences in a language. They are : (1) Statement / Assertive Sentences (2) Interrogative Sentences (3) Imperative Sentences (4) Exclamatory Sentences. Let us study examples of all the four types of sentences.

- ભાષાની ચાર પ્રકારની વાક્યો છે. જે (૧) વિધાન વાક્ય (૨) પ્રશ્નોત્તર વાક્ય (૩) આજ્ઞા વાક્ય (૪) ઉદ્ગાર વાક્ય છે. ચાલો ચાલુથી ચારેય પ્રકારની વાક્યોની ઉદાહરણોનો અભ્યાસ કરીએ.

Examples :

(1) Rahul said, "Sir, I lost my note book yesterday."

Ans. Rahul told the teacher that he had lost his note book the previous day.

(2) The conductor said, "You have not paid for the ticket, Sir."

Ans. The conductor told the man/passenger that he had not paid for the ticket.

(3) Mona said, "Madam, I am not good at English."

Ans. Mona told the teacher that she was not good at English.

(4) Mr. Shah said, "Madam, you are not buying grocery from our shop."

Ans. Mr. Shah told the lady / lady customer that she was not buying grocery from their shop.

(5) Reena said, "Mummy, I will not prepare the food tomorrow."

Ans. Reena told her mother that she would not prepare the food the next day.

(2) Interrogative Sentences (પ્રશ્ન વાક્યો)

It is a sentence that asks / inquires about something એ એવી વાક્યરૂપ છે કે જે કશું વિશે પ્રશ્ન પૂછે છે અને તેને જણાવવા માટે છે.

Said to = asked

If the interrogative sentence beings with Wh-word (what, where, when, why) and How, two sentences are connected with them. Other sentences are connected with 'If'

જો પ્રશ્ન વાક્ય Wh- word (what, where, when, why) અને How થી શરૂ થાય તો તે જ શબ્દો વાક્યો જોડાયેલાં હોય છે. અન્ય વાક્યો જોડાયેલાં હોય તો 'If' વાક્યો જોડાયેલાં હોય છે.

Interrogative sentence is changed into assertive sentence.

પ્રશ્ન વાક્ય ક્રિયા વાક્યમાં ફેરવાઈ જાય છે.

If 'do' or 'does' is used to form a question, it is omitted in an assertive sentence. Past tense of verb will be used.

પ્રશ્ન વાક્યમાં 'do' અને 'does' નો ઉપયોગ થાય તો ક્રિયા વાક્યમાં તે નાકાળ જાય. ભવિષ્યકાળ વાક્યમાં 'do' અને 'does' નો ઉપયોગ થાય તો ક્રિયા વાક્યમાં તે નાકાળ જાય.

'Did' is omitted = Had + P.P. is used.

'Did' નાકાળ જાય = Had + ભવિષ્યકાળ વાક્યમાં આવે.

'Do not' / 'Does not' is replaced by 'did not'.

Do not / Does not' is replaced by 'did not'
Do not / Does not' નો જગ્યાએ 'did not' આવે.

Examples :

(1) Rahul said to Mona, "What are you doing in the classroom now?"

Ans. Rahul asked Mona what she was doing in the classroom now?"

(2) The teacher said to the students, "Why have you not completed your homework?"

Ans. The teacher asked the students why they had not completed your homework.

(3) Mona said to Nirav, "When do you say the prayer?"

Ans. Mona asked Nirav when he said the prayer.

(4) Krupa said to me, "Where did you hide my books?"

Ans. Krupa asked me where I had hidden her books.

(5) The old man said to Nirav, "Can you show me a way to the zoo?"

Ans. The old man asked Nirav if he could show him a way to the zoo.

(6) Shyam said to Rani, "Do you love me?"

Ans. Shyam asked Rani if she loved him.

(7) I said to my father, "Don't you think that I will stand first in the class?"

Ans. I asked my father if he did not think that I would stand first in the class.

(8) Neha said to Nirav, "Have you finished your project?"

Ans. Neha asked Nirav if he had finished his project.

(9) The stranger said to Mona, "Which book should I read?"

Ans. The stranger asked Mona which book he should read.

(10) Reena said, "How long will it take me to reach Baroda?"

Ans. Reena asked how long it would take her to reach Baroda.

(11) "Which book did you borrow from the library, Rahul?" said the librarian.

Ans. The librarian asked Rahul which book he had borrowed from the library.

(12) The patient said to the doctor, "About how long will it take to cure the fever?"

Ans. The patient asked the doctor about how long it would take to cure the fever.

(13) The teacher said to Nisha, "When did you submit your assignments?"

Ans. The teacher asked Nisha when she had submitted her assignments.

(3) Imperative Sentences (આજ્ઞાત્ વાક્યો)

It is a sentence that is used to issue a command, instruction, make a request or offer advice.

આ એવી વાક્યરચના છે કે જેનો ઉપયોગ આજ્ઞા કે સૂચના આપવા માટે, વિનંતી કરવા માટે કે સલાહ આપવા માટે થાય છે.

Identity : ઓળખ

Generally, the sentence begins with Verb. If the sentence begins with 'You', it is omitted in Indirect Speech.

સામાન્ય રીતે વાક્યની શરૂઆત ક્રિયાપદથી થાય છે. જે વાક્યની શરૂઆત 'You' થી થતી હોય તે Indirect Speech વખતે તે નાકળી જાય.

'Said to' is to be replaced by different verbs according to the tone of the sentence.

'Said to' ની જગ્યાએ વાક્યની ભાવ પ્રમાણે જુદા જુદા ક્રિયાપદો આવે.

ક્રિયા / આજ્ઞા	:	ordered
સલાહ	:	advised
વિનંતી	:	requested (Please, Kindly નાકળી જાય)
સૂચના	:	suggested
ચેતવણી	:	warned
ભાવ આપવા	:	asked / told

Sentences are connected with 'to'

If the sentence begins with 'don't' _____ the sentences are connected with 'not to' ('don't' is omitted)

બે વાક્યો તો થી જોડાય.

જે વાક્ય 'don't' થી શરૂ થતું હોય તે બે વાક્ય 'not to' થી જોડાય. ('don't' નાકળી જાય.)

Examples :

(1) The principal said to the peon, "Go and post this letter."

Ans. 'The principal ordered the peon to go and post that letter.'

(2) The old man said to the policeman, "Please show me a way to the temple."

Ans. The old man requested the policeman to show him a way to the temple.

(3) The doctor said to the patient, "Don't forget to take this medicine in time."

Ans. The doctor advised the patient not to forget to take that medicine in time.

(4) The teacher said to the students, "Show me your homework in time."

Ans. The teacher suggested / asked the students to show him/her their homework.

(5) Manoj said to his servant, "Clean my room soon."

Ans. Manoj ordered his servant to clean his room soon.

(6) The policeman said to the motorist, "Don't drive your car here."

Ans. The policeman warned/ordered the motorist not to drive his car here.

(7) The stranger said to me, "Kindly guide me about the way to the hotel."

Ans. The stranger requested me to guide him about the way to the hotel.

(8) Rupa said to her mother, "Give me some things to eat."

Ans. Rupa asked her mother to give her something to eat.

(9) Ronaklal said to his customer, "Return this product if you are not happy with it."

Ans. Ronaklal asked his customer to return that product if he was not happy with it.

(10) I said to my teacher, "Lend me your book for a week."

Ans. I requested my teacher to lend me her book for a week.

(11) The saint said to people, "Worship God as much as you can."

Ans. The saint advised people to worship God as much as they could.

(12) The teacher said to Montu, "Don't try to copy from others."

Ans. The teacher warned Montu not to try to copy from others.

(13) Montu said to Nisha, "Lend me your camera for a day."

Ans. Montu asked Nisha to lend him her camera for a day.

(4) Exclamatory Sentences (ઉદ્‌ગુરુ વાક્યો)

- It is a sentence that conveys a strong emotion and ends with an exclamation mark.
આ એક એવી વાક્યરચના છે કે જે દીઠા લાગણી વ્યક્ત કરે છે અને તેના અંતે ઉદ્‌ગુરુરૂપે આવે છે.
- It conveys a strong feeling of joy, sorrow, surprise, anger, praise etc.
આ વાક્ય અતિ / પુશી, દુઃખ, આશ્ચર્ય, ગુસ્સા, વખાણ વગેરેની દીઠા લાગણી વ્યક્ત કરે છે.
- Said to = exclaimed with joy / sorrow / surprise / anger / praise / disgust (to ધીવળતીરુ ઘીરુ દી)
- If the words like 'shouted' 'cried out' are used in place of 'said to', they are no to be replaced by 'exclaimed'. They are used in Indirect Speech too.
- જો 'said to' ની જગ્યાએ 'shouted' 'cried out' જેવા શબ્દો આપવા ઘીરુ દી તેની જગ્યાએ Indirect ની 'exclaimed' વાપરવાની જરૂર નથી. તે શબ્દો જ indirect ની વાપરવા.
- Sentences are connected with 'that'
ઘી વાક્યો ત્રાત ઘી જોડવા.
- Words like 'Oh !', 'Wow !', 'Alas', 'Hurrah!' are omitted.
- Words like 'Oh !', 'Wow !', 'Alas', 'Hurrah!' જેવા શબ્દો નીકળી જાય.
- Exclamatory sentence is changed into Assertive sentence.
ઉદ્‌ગુરુવાક્ય રાખુન વાક્યમાં ફેરવાઈ જાય છે.

Note : How to turn Exclamatory Sentence into Assertive Sentence

(ઉદ્‌ગુરુ વાક્યને રાખુન વાક્યમાં ફેલી ઘીને ફેરવડું)

- 'What' and 'How' are omitted.
'What' અને 'How' નીકળી જાય.
- Assertive Sentence beings with subject + verb ....
રાખુન વાક્યની શરૂઆત ક્રી + ઉપવચનથી થાય.
- If subject + verb is not given in exclamatory sentence, we have to add them (E.g. He is, she is, It is, They are ....)

Unit-4 : Grammar

જો ઉદ્‌ગુરુવાક્યની ક્રી + ઉપવચન આપવા ન શકે તે અર્થમાં ઘીરુ ઉદ્‌ગુરુ (જેમ કે He is, She is, It is, They are ....)

- The word 'very' is to be added before an adjective.
[રાખુનની અભિવ્યક્તિ 'very' શબ્દ ઉપર થાય.]

Examples :

- What an interesting story I read yesterday !
Assertive : I read a very interesting story yesterday.
- What a clever boy !
Assertive : He is a very clever boy.
- How tragic !
Assertive : It is very tragic.
- What a fine dress she is wearing today !
Assertive : She is wearing a very fine dress today.
- How kind of you !
Assertive : It is very kind of you.
- What a funny movie !
Assertive : It is a very funny movie.

Examples :

- My mother said, "What a sad accident I witnessed yesterday !"
Ans. My mother exclaimed with sorrow that she had witnessed a very sad accident the previous day.
- The teacher said to Mona, "What a stupid girl you are !"
Ans. The teacher exclaimed with anger to Mona that she was a very stupid girl.
- Mr. Shah said to Mrs. Shah, "How tired you look today !"
Ans. Mr. Shah exclaimed with surprise to Mrs. Shah that she looked very tired that day.
- Nirav said to his friends, "Wow ! What a fine shot Sachin played !"

Ans. Nirav exclaimed with joy to his friends that Sachin had played a very fine shot.

(5) Nisha said to her lover, "How smart you look today !"

Ans. Nisha exclaimed with praise to her lover that he looked very smart that day.

(6) Nirav said to his lover, "What a fine dress you are wearing today !"

Ans. Nirav exclaimed with praise to his lover that she was wearing a very fine dress that day.

(7) The spectators cried out, "Dhoni played a very fine shot !"

Ans. The spectators cried out that Dhoni had played a very fine shot.

(8) Mayur said to his brother, "What a brave student !"

Ans. Mayur exclaimed with praise to his brother that he was a very brave student.

(9) The old man said, "How unhappy and unlucky I am !"

Ans. The old man exclaimed with sorrow that he was very unhappy and unlucky.

(10) Montu said to Meena, "What a naughty girl you are !"

Ans. Montu exclaimed with anger to Meena that she was a very naughty girl.

(11) The teacher said to Nikunj, "What a strange boy you are !"

Ans. The teacher exclaimed with surprise to Nikunj that he was a very strange boy.

(12) Rupal said to Rupesh, "Alas ! What a sad incident I saw!"

Ans. Rupal exclaimed with sorrow to Rupesh that he had seen a very sad accident.

(13) "What a good weather!" said the traveller.

Ans. The traveller exclaimed with surprise that it was a very good weather.

NOTE :

Sentences that begin with 'LET' ('LET' की शुरुआत करने वाली)

- If the sentence begins with 'Let us'
    - शुरुआत 'Let us' की शुरुआत करने वाली :
  - Said to - suggested to / proposed to
  - Sentences are connected with 'that'
  - 'Let us' is replaced by 'they should' or 'we should'
- If the speaker is 'I' or listener is 'me', 'we should' is used. In other cases, 'they' is should.
- 'Let us' - 'I' or 'we should' शुरुआत 'we should' शुरुआत
  - शुरुआत 'I' शुरुआत शुरुआत-शुरुआत 'me' शुरुआत 'we should' शुरुआत शुरुआत 'they should' शुरुआत

Examples :

(1) Rahul said to his friends, "Let us go on a tour."

Ans. Rahul suggested to / proposed to his friends that they should go on a tour.

(2) I said to my friends, "Let us go to see the movie."

Ans. I proposed to my friends that we should go to see the movie.

- 'If the sentence begins with 'Let' but not followed by 'us'
    - शुरुआत 'Let' की शुरुआत करने वाली, शुरुआत 'us' + शुरुआत शुरुआत...
  - said to - requested.
- sentences are connected with 'to'

Examples :

(1) The old man said to the inspector, "Let me sit here on this bench."

Ans. The old man requested the inspector to let him sit there on that bench.

(2) Manoj said to the teacher, "Let me use your pen for a day."

Ans. Manoj requested the teacher to let him use her pen for a day.

• EXAMINATION ORIENTED EXERCISE •

(1) Rahul said to Mona, "I completed my study last Monday."

Ans. Rahul told Mona that he had completed his study the previous Monday.

(2) Manoj says that the earth moves round the sun.

Ans. Manoj says, "The earth moves round the sun."

(3) The teacher said to the students, "When will you complete your homework?"

Ans. The teacher asked the students when they would complete their homework.

(4) "Krupa" said, Manoj, "We can not waste our time in this way."

Ans. Manoj told Krupa that they could not waste their time in that way.

(5) An old man said to the inspector, "Kindly show me a way to the temple."

Ans. An old man requested the inspector to show him a way to the temple.

(6) Manoj said to Manisha, "Did you submit your assignments yesterday?"

Ans. Manoj asked Manisha if she had submitted her assignments the previous day.

(7) Mr. Shah said to Mrs. Shah, "Let us clean the house."

Ans. Mr. Shah proposed to Mrs. Shah that they should clean the house.

(8) The beggar said, "How unhappy and unlucky I am!"

Ans. The beggar exclaimed with sorrow that he was very unhappy and unlucky.

(9) The manager said to the peon, "Go and post this letter."

Ans. The manager ordered the peon to go and post that letter.

• B.A. April : 2018

(1) They said, "We are busy."

Ans. They said that they were busy.

(2) The stuntman told the audience, "Don't try this at home."

Ans. The stuntman requested / suggested the audience not to try that at home.

(3) The mother asked him, "Where have you spent the money?"

Ans. The mother asked him where he had spent the money.

(4) The teacher said, "If you work hard, you will pass."

Ans. The teacher said that if they worked hard, they would pass.

(5) Sudhir said, "How clever I am!"

Ans. Sudhir exclaimed with joy that he was very clever.

(6) "Please wait till I return", she told him.

Ans. She requested him to wait till she returned.

B.Sc. April : 2018

(1) He said to her, "Run fast otherwise you will miss the bus."

Ans. He ordered / asked her to run fast otherwise she would miss the bus.

(2) They said to him, "Ours is a great country in the world."

Ans. They told him that theirs was a great country in the world.

(3) He said to them, "Hurrah! What a fine result you have got!"

Ans. He exclaimed with praise to them that they had got a very fine result.

(4) Chetan said to Bela, "Why didn't he accompany you the last year?"

Ans. Chetan asked Bela why he had not accompanied her the previous year.

(5) Neha said to Kamaljit, "Let him sleep in my room now."

Ans. Neha requested Kamaljit to let him sleep in her room then.

(6) I said to Reena, "Don't you forget my name every time?"

Ans. I asked Reena if she did not forget my name every time.

B.A. October, 2019

(1) Radha said, "I am very busy now."

Ans. Radha said that she was very busy then.

(2) Sudha said, "I am unwell."

Ans. Sudha said that she was unwell.

(3) "I am reading a book", he explained.

Ans. He explained that he was reading a book.

(4) She said, "He has finished his food!"

Ans. She said that he had finished his food.

(5) Avni said, "I can swim."

Ans. Avni said that he could swim.

(6) Rohit said to me, "What are you doing?"

Ans. Rohit asked me what I was doing.

(7) "I have been to Gujarat", he told me. Ans.

Ans. He told me that he had been to Gujarat.

(8) Pari said, "I am in ninth class."

Ans. Pari said that she was in ninth class.

(9) "Where do you live?" asked Sheetal.

Ans. Sheetal asked where I lived.

• **B.Sc. March - 2019.**

(1) They said to me, "What do you bring for them?"

Ans. They asked me what I brought for them.

(2) Sita said to us, "Give me my cheque book."

Ans. Sita requested us to give her her cheque book.

(3) I said to them, "What a wonderful elephant it was!"

Ans. I exclaimed with surprise to them that it had been a wonderful elephant.

(4) He said to her, "Don't ring the bell at midnight."

Ans. He instructed / ordered her not to ring the bell at midnight.

(5) Hiraj said, "Rama, why had you forgotten my name?"

Ans. Hiraj asked Rama why he had forgotten her name.

(6) Anjal said to Jayantini, "Does she borrow a book from us?"

Ans. Anjal asked Jayantini if she borrowed a book from them.

(7) We said to them, "India won the World Cup many years ago."

Ans. We told them that India had won the World Cup many years before.

(8) Rakesh said to Reema, "My father didn't forget your service last year!"

Ans. Rakesh told Reema that his father had not forgotten her service the previous year.

(9) She said to Minesh, "You must deliver the parcel here today."

Ans. She told Minesh that he must deliver the parcel there that day.

• **B.A. April, 2019**

(1) The teacher said, "It rains in the Monsoon."

Ans. The teacher said that it rains in the Monsoon.

(2) He said, "Will you come with me?"

Ans. He asked if I would go with him.

(3) He said to me, "Are you playing with them?"

Ans. He asked me if/whether I was playing with them.

(4) She said, "I sang a song yesterday."

Ans. She said that she had sung a song the previous day.

(5) He said to me, "Please give a pen."

Ans. He requested me to give a pen.

(6) The teacher said to the boy, "Where are you going?"

Ans. The teacher asked the boy where he was going.

(7) Ruchi said, "I have been cooking."

Ans. Ruchi said that she had been cooking.

(8) The doctor said to Rajan, "Take the medicine twice a day."

Ans. The doctor advised Rajan to take the medicine twice a day. OR

The doctor told Rajan that he should take medicine twice a day.

(9) Jyoti said to Samir, "I am reading."

Ans. Jyoti told Samir that he was reading.

THIRD YEAR • Semester-VI

JULY 2021

English

**Text : "A Journey through Stories"
(New Course)**

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions : (1) Section - I attempt any three.
(2) Section - II is compulsory.

SECTION - I

1. [A] **Answer the following in brief :**

07

- (1) Why did Annabella shoot Charles Bruce ?
- (2) Who was John Illingworth? Why did he challenge Charles Bruce to a duel?

[B] **Answer the following in brief :**

07

- (1) Who was the silver lining? Why?
- (2) What was the solution suggested by Mr. Dhanda to the Bhandaris to save the child from repeated humiliations.

2. [A] **Answer the following in brief :**

07

- (1) What did Tutu do when the jeweller and Aunt Ruby were sifting through the diamond rings in the shop?
- (2) What happened when Tutu sensed that she was not welcome in Aunt Ruby's wedding reception?

[B] **Answer the following in brief :**

07

- (1) How did the Captain Shaheen hide the child when the commander wanted to inspect the control room?
- (2) Describe Captain Shaheen's restaurant in New York.

8. [A] Answer the following in brief :

- (1) When and why did the girl's family migrate from Bombay to Karachi?
- (2) How did the life of girl's family improve after moving to Karachi, in Karachi?

[B] Answer the following in brief :

- (1) Describe the appearance of the young man, Mr David, who visited a guest house one evening. What was the similarity between Premodhan and the young man?
- (2) Describe Captain Shekhar's restaurant in New York.

4. [A] Write a short note on the Karachi earthquake in a town for the girl's family.

[B] Mr. David in the story hung for Premodhan.

5. [A] Write a short note on the title of the story - 'The House'.

[B] Grandfather's love for god.

6. Write a prose report on the celebration of annual cultural festival in your college.

7. Write a prose report on the road accident between the car and truck.

8. Turn the following sentences into hindoois :

(1) You said to him, "You have covered all your hands. You will definitely regret".

(2) Rajesh said to his mother, "I am leaving for Delhi tomorrow".

(3) He said to her, "What a hot day!"

(4) You said to Kamal, "Do as I wish or I regret you".

(5) He said to her "Do you feel lonely at home?"

(6) Mahesh said to Ravi, "Why do you make a show over a small sum?"

(7) Raju said to her, "How! How lovely you look in this blue dress!"

9. Choose the appropriate options given below and rewrite them.

(1) The little boy had run away from _____ to see the sea life.

(a) home

(b) school

(2) The name of the Captain Shekhar's restaurant is _____

(a) Stranger

(b) Shinda

(3) Premodhan's only partner was to _____

(a) walk with the visitors

(c) Kamhar

(b) run around the house or play with the servants

(c) watch television

(4) The little girl in the house looked like a staircase _____

(a) purple glass

(b) dining box

(c) spirit box

(5) Grandfather liked Rocky in Ruby's house because of his _____

(a) good looks

(b) fine voice

(c) good manners

(6) Tube lining the roof was into _____

(a) a river

(b) a lake

(c) a canal

(7) Who was silver lining for Premodhan? _____

(a) Mr Shinda

(b) Mr Shekhar

(c) Mr David

(8) The Captain Shekhar was serving in the _____ army.

(a) Indian

(b) Pakistan

(c) American

SHORT ANSWERS

8. Turn the following sentences into indirect :

- (1) Time told him that he had crossed all his limits and added that he would definitely regret.
- (2) Rajesh told his mother that he was leaving for Delhi the next day.
- (3) He exclaimed with disgust/surprise to her that it was a very hot day.
- (4) Tina asked / told Ramesh to do as she wished or forgot her.
- (5) He asked her if she felt lonely at home.
- (6) Mahesh asked Rina why she made a fuss over a small issue.
- (7) Raja exclaimed with praise / joy to her that she looked very lovely in that blue dress.

SECTION-II

9. MCQ.

- (1) (b) school
- (2) (c) Kashmir
- (3) (b) run around the house or play with the servants
- (4) (a) jungle queen
- (5) (b) fine baritone voice
- (6) (c) a canal
- (7) (c) Mr. David
- (8) (b) Pakistani

□ □ □

THIRD YEAR • Semester-VI**APRIL 2022**

(Text : India : A Journey through Stories (Part-II))
(English)
(New Course)

Time : 2 Hours]

Instructions : (1) Attempt any three in Section-I.
(2) Section - II is Compulsory. [Max. Marks : 50

SECTION-I

1. [A] Answer the following in brief:

- [1] What happened when George Drummond gave Hingworth and Bruce the command to fire? 7
- [2] Why did Annabella shoot Charles Bruce? 7

[B] Answer the following in brief :

- [1] Who was the silver lining? Why? 7
- [2] What was the solution suggested by Mr. Dhanda to the Bhandaris to save the child from repeated humiliations? 7

2. [A] Answer the following in brief:

- [1] Describe the appearance of Tutu, the monkey and her mischief. 7
- [2] What did Tutu do when the jeweller and Aunt Ruby were shifting through the diamond rings in the shop? 7

[B] Answer the following in brief:

- [1] How did the Captain Shahcen hide the child when the commander wanted to inspect the control room? 7
- [2] What according to Captain Shahcen is the emotion that makes a soldier out of a man? 7

3. [A] Answer the following in brief:

- [1] What are the reasons the girl's family migrate from Bombay to Kutch? 7
- [2] How did the life of girl's family improve after moving to earthquake-hit Kutch? 7

- [B] Answer the following in brief:
- [1] Describe the appearance of the young man, Mr. David, who arrived at the guest house one evening. What was the similarity between Promodni and the young man? 7
- [2] Describe Captain Shahben's restaurant in New York. 7
4. [A] Write a short note on the Kutch earthquake as a boon for the girl's family. 7
- [B] How did Mr. David promise to improve Promodni's life? 7
5. [A] Write a short note on the title of the story - 'Bonded by Bisleeri'. 7
- [B] Grandfather's love for pets. 7
6. Write a report for the college magazine on the blood donation camp organized on the campus. 14
7. Write a press report on the road accident between the car and truck. 14
8. Turn the following sentences into indirect: 14
- [1] Raja said to her, "Wow! How lovely you look in this blue dress!"
- [2] Mahesh said to her, "I will surely move away from this place."
- [3] He said to her, "what a terrific performance!"
- [4] Tina said to Ramesh, "You really deserve all the applause you have received."
- [5] Mahesh said to her "Do you feel cool in this deserted place?"
- [6] Rajesh said to Rina, "Why do you make a fuss over a small issue?"
- [7] Tina said to him, "You have crossed all your limits. You will definitely regret."

SECTION-II (Compulsory)

9. Complete the statements by choosing the correct option from those given below or rewrite them: 8
- (1) The captain Shahben was serving in the _____ army.
- (a) Indian
- (b) Pakistani
- (c) American

- (2) The name of the Captain Shahben's restaurant is _____.
- (a) Srinagar
- (b) Simla
- (c) Kashmir
- (3) What kind of water had the girl offered to the narrator?
- (a) Tap water
- (b) Pot water
- (c) Bisleeri water
- (4) The girl prepared for the guests to save Promodni from repeated humiliation requested them to _____.
- (a) keep a safe distance from her
- (b) give her time to approach them
- (c) be friendly with her
- (5) Grandmother liked Rocky as Ruby's fiance because of his _____.
- (a) good looks
- (b) fine baritone voice
- (c) good manners
- (6) Tutu flung the necklace into _____.
- (a) a river
- (b) a lake
- (c) a canal
- (7) Mr. David had plans to _____.
- (a) educate and help Promodni live a normal life
- (b) send Promodni to asylum
- (c) help the strangers to understand Promodni's condition

SHORT ANSWERS

SECTION-I

8. Turn the following sentences into indirect :

- (1) Raja exclaimed with praise to her that she looked very lovely in that blue dress.
- (2) Mahesh told her that he would surely move away from that place.
- (3) He exclaimed with praise to her that it was a very terrific performance.
- (4) Tina told Ramesh that he really deserved all the applause he had received.
- (5) Mahesh asked her if she felt cool in that deserted place.
- (6) Rajesh asked Rina why she made a foss over a small issue.
- (7) Tina told him that he had crossed all his limits.

SECTION-II

9. MCQ.

- (1) (b) Pakistani
- (2) (c) Kashmir
- (3) (c) Bisteri water
- (4) (b) give her time to approach them
- (5) (b) fine baritone voice
- (6) (c) a canal
- (7) (a) educate and help Promodni live a normal life
- (8) (c) originally from Chajira

THIRD YEAR • Semester-VI
APRIL 2023

(Text : India : A Journey through Stories (Part-III))
(English)

Time : 2:30 Hours

[Max. Marks : 70]

1. (a) Answer any Four of the following questions briefly :

- (1) Why were duels fought? What were the basic rules for the duelists?
- (2) Who visited Uncle Tarrini in the evening after auction in Lucknow? When did he come to know the real identity of the stranger?
- (3) Describe the guest house in which Mr. Dhanda stayed.
- (4) What was the solution suggested by Mr. Dhanda to the Bhandaris to save the child from repeated humiliation?
- (5) Why did the grandfather take Tutu and the author along with him on his visit to Meerut ? How did he carry Tutu in the train?
- (6) What happened when Tutu sensed that she was not welcome in Aunt Ruby's wedding reception?

(B) Write short note on any One of the following . (out of three) 06

- (1) The supernatural element in the story A Duel in Lucknow.
- (2) Promodni - the child with hearing and speech impairment.
- (3) Granfather's love for pets.

2. (A) Write any Four of the following questions briefly : 08

- (1) Describe Captain Shahben's restaurant in New York.
- (2) What according to Captain Shahben is the emotion that makes a soldier out of a man?
- (3) Who invited the author to the restaurant and why?
- (4) How did the girl's family live in Bombay before coming to Kutch?

(5) How did the girl's family manage to travel to an interior village in Kutch from Bombay without money?

(6) When did the author visit Kutch and why?

(B) Write short note on any **One** of the following : (out of **three**)

(1) The title Bonded by Bisteri

(2) The Kutch earthquake as a boon for the girl's family

(3) Captain Shaheen

06

3. Write a press report on any **One** of the following topics :

(A) Road Accident

(B) Celebration of 'Republic Day' in your college

(C) Turkey-Syria earthquake 2023

14

4. (A) Turn the following sentences into indirect speech : (Any **Seven**)

(1) 'What do you want?' she asked him.

(2) 'Are you coming with us?' he asked me.

(3) He asked, 'When do you intend to make the payment?'

(4) 'Do you come from China?' said the prince to the girl.

(5) The poor man exclaimed, 'Will none of you help me?'

(6) 'Which way should I go?' asked the little girl.

(7) Aladdin said to the magician, 'What have I done to deserve so severe a punishment?'

(8) 'Don't you know the way home?' I said to her.

(9) 'Do you write a good hand?' the teacher said to the student.

(B) Choose the correct option : (Any **Seven**)

(1) In the eighteenth century the _____ replaced the sword as the duelling weapon.

(a) rifle

(b) pistol

(c) knife

(d) missiles

14

(2) According to Uncle Tarini, the famous duel took place in Calcutta was between _____

(a) Warren Hastings and Philip Francis

(b) John Illingworth and Charles Bruce

(c) Charles Bruce and Philip Francis

(d) John Illingworth and Warren Hastings

103

(3) Realizing the fact the Mr. David was also physically challenged

as their daughter Promodni, the parents _____

(a) felt deeply sad

(b) broke down into tears

(c) broke into incoherent statements of profuse apologies

(d) decided that they would not allow him to stay their guest house

(4) Mr. David had plans to _____

(a) educate and help Promodni live a normal life

(b) send Promodni to an asylum

(c) help the parents in keeping Promodni confined in a room

(5) Tutu flung the necklace into _____.

(a) a dustbin

(b) a river

(c) a lake

(d) a canal

(6) Uncke Ken drove off Ruby and Rocky for a honeymoon to a hill resort at _____.

(a) Mussoorie

(b) Dehra

(c) Lucknow

(d) Delhi

(7) _____ is a big town in Pakistan.

(a) Suchitgarh

(b) Sialkot

(c) Barmer

(d) Jammu

- (8) Vakil Ansari had celebrated _____ all over the country.
- (a) Jashne-e-Khemchand Narang
  - (b) Jashne-e-Debichand Narang
  - (c) Jashne-e-Gopichand Narang
  - (d) Jashne-e-Prabhashankar Narang
- (9) How much did the girl's father and the mother each earn in Kutch?
- (a) Rs. 300/ day
  - (b) Rs. 200/ day
  - (c) Rs. 100/ day
  - (d) Rs. 50/ day
- (10) What kind of water had the girl offered to the narrator ?
- (a) Tap water
  - (b) Pot water
  - (c) Purified water
  - (d) Bislari water

